

Բ Ի Ի Ր Ա Կ Ն

Հ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

ԻՆ. ՏԱՐԻ

13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907

ԹԻԻ 42

ՀԵՐԱՄԱՌՈՒԾԱԿԱՆ

Ա Պ Ա Շ Ո Վ Ա Գ Ր ՈՒ Թ Ի Ի Ն Ը

Ե Ի Ա Ն Ո Ր Բ Ա Ր Ի Ք Ն Ե Ր Ը

×

Մեր գաւառներուն այս տարուան արմախքի հունձքերուն մասին նախապէս ըսուածները տակաւ կը հաստատուին: Այս տարի Անատոլուի և Բուլղարի քանի մը կեդրոններէն ցորեն և գարի նուազ պիտի արտադրուին: Փափաքելի էր որ մեր հողագործները կարող ըլլային այս նուազութենէն իրենց կրելիք փնամները երկրագործական ուրիշ աշխատութեան մը արդիւնքովը դարմանել, ինչպէս որ ըրաւ հողագործ—չերամաբոյծերուն մէկ ժառը: Ասանցմէ չտեսնել այս տարի կրցան իրենց արմախքի նուազ հունձքը հաւատարմաբար կը խոստանային սովորականէ աւելի առատ արտադրութեամբ:

Երկրագործական յաջողութիւնք թէեւ մեծ մասամբ կլին մայական ազդեցութիւններու հետեւանք և նպաստաւոր օգնութիւն արդիւնք են, սակայն այդ յաջողութեան մէջ գործին գիտակցութիւնը, գործելու մէջ եղած իմաստուն ջանքերն ու խնամքներն ալ մեծ դեր ու բաժին ունին: Բացայայտ է որ այս տարուան արմախքի նուազ արտադրութեան պատճառը անցեալ աշնան ու այս տարուան գարնան օգնութիւն ամէն տեղ աննպաստ երթալն է, և ասոր ապացոյցն է ցորենին առ հասարակ ամէն տեղ, նախնական միջոցներով աշխատող երկիրներէն մինչեւ ամենակատարեալ մէթոտներ:

րով աշխատող երկրագործ կեդրոններուն մէջ նուազ արտադրուիլը: Բայց և այնպէս, հարկ է գիտնալ որ լուաւոյն եղանակով մէթոտիկ աշխատութիւն մը իր ներգործութիւնը ըրած է արտադրուած հունձքին քանակին և որակին վրայ: Ստուգուած ճշմարտութիւն մ'է որ հողագործ մը ո՛րքան իր հողին պարարտութեան, ցանած հունտին ընտրութեան և մշակելու եղանակներուն խնամք տանի, ո՛րքան նոր ու լուաւոյն գործիքներով աշխատի, ա՛յնքան աւելի շատ ու լաւ ֆլուտի արտադրէ, և բազդատաբար նուազ պիտի կրէ աննպաստ օգերու ազդեցութիւնը: Այսպէս եղած են շերամաբոյժներու աշխատութիւնները: Իրա՛ւ է որ անոնք այս տարի նպատաւոր օգերով սկսան ու աւարտեցին իրենց աշխատութիւնները ու ասով յաջողեցան առատ խոզակ ու մետաքս արտադրել, սակայն աներկբայ ըլլանք որ այդ յաջողութեան մէջ գործին զարգացման համար թէ՛ երկրագործներուն և թէ պատկանեալ վարչութեան կողմէ եղած հոգածութիւններն ալ ունեցան կարեւոր բաժին մը:

Ձենք կրնար ըսել որ մեր շերամաբուծութիւնը հասած է վերջին կատարելութեան մը: Կը լսենք թէ տակաւին շատ տեղեր շերամը պահելու, պատրաստելու մէջ, հունձն մինչեւ թրթուր, թրթուրէն մինչեւ հարմնեակ ըլլալու պահուն, շատ մը թերութիւններ կը գործուին: Այսու հանգերձ, վստահ ենք որ անոնք ալ տակաւ պիտի ուղղուին, քանի որ պատկանեալ վարչութիւնը ամէն միջոց կը գործադրէ երկրագործական այս ճիւղին զարգացման համար:

Շերամաբուծութեան զարգացումը մասնաւորներու ալ աշարքութեան առարկայ եղած է միշտ: Վերջերս, մասնագէտ մը՝ Մ. Ֆ. Սթիլիանիտէս՝ օգտակար թելադրութիւն մը ըրած է որ կրնայ նպատաւոր ըլլալ շերամաբուծութեան ա՛լ աւելի ծաղկելուն: Այս մասնագէտը ծրագիր մը պատրաստած է շերամի ապահովագրութիւն մը հիմնելու և ասով շերամաբոյժներուն աշխատութեան արդիւնքը ապահովելու մտօք:

Սկզբունքով կ'ընդունինք որ այս կարգի ձեռնարկ մը կրնայ օգտակար ըլլալ մէկէ աւելի տեսակէտներով: Նախ՝ շերամաբոյժին վիճակը կ'ապահովուի: Աւելորդ է ըսել որ շերամաբուծութիւնը երկրագործական աշխատութիւններուն

մէջ ամէնէն փափուկը, ամէնէն աւելի վնասի ենթակայ գործն է: Գիշ մը խոնաւ օդ, քիչ մը նուազ սնունդ անմիջապէս իրենց հակազդեցութիւնը կ'ընեն որդին ու անոր արտադրած մետաքսին վրայ, մանաւանդ զիտական պայմաններէ զուրկ պատրաստուած՝ շերամներուն վրայ, և շերամաբոյծին այնքան նիւթական զոհողութիւնները, յոգնութիւնները անմիջապէս կը փճանան: Շերամաբուծական ապահովագրութիւն մը անշուշտ մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ եթէ երկրագործը չափաւոր թռիւ մը վճարելով կարող ըլլայ իր գործը ապահովել:

Շերամաբուծական ապահովագրութիւն մը կրնայ նաեւ օգտակար ըլլալ շերամաբուծութեան զարգացման տեսակէտով: Հիմնադիրներուն համար ապահովագրութեան նպատակը պիտի ըլլայ շահ մը արտադրել, գանձուած թռիւնէրէն նուազ վնասուց հատուցում ընելով: Արդ, ապահովագրողները ո՛րքան նուազ վնասուց հատուցում ստանան, այսինքն իրենց աշխատութիւնները ո՛րքան աւելի յաջող ըլլան, ապահովագրողները այնքան աւելի շահ պիտի արտադրեն, ուրկէ կը հեռուի թէ ապահովագրողներուն շահը կը կայանայ միմիայն շերամաբուծական ձեռնարկներու յաջող ընթանալուն և առանց ո՛ր և է վնասի աշխատութիւնները աւարտելուն մէջ: Շերամաբուծական ապահովագրութիւնը կանխարգել ապահովագրութիւն կրնայ ըլլալ, որուն էական նպատակը պիտի ըլլայ ըստ կարելոյն արգիլել այն վնասներն ու վտանգները, որոնք կրնան պատահիլ աշխատութեան ամբողջ տեսողութեան միջոցին: Հետեւաբար, երբ հիմնուի շերամաբուծական ապահովագրութիւնը, իր շահերը պաշտպանելու համար պիտի ոտիպուի փորձառու մասնագէտներու միջոցաւ քննել ապահովագրող շերամաբոյծին հունտերը, տեսակը, որդերուն վիճակը ու անոնց սնունդը, հսկել անոր աշխատութեան եղանակներուն վրայ, ու այսպէս անուղղակի կերպով առաջնորդել շերամագործը և ստարել անոր զարգացման:

Շերամաբուծական ապահովագրութեան երրորդ օգտակարութիւնը պիտի ըլլայ շերամաբոյծներուն առատ ու աժան դրամագրուի ձարելը: Երբ գրամատէրները տեսնեն գործի մը ապահովութիւնը և ձեռնարկին յաջողութիւնը, աւելի

վատահուլթեամբ դրամագլուխ պիտի հայթայթեն շերամաբոյժին, և բնականաբար աւելի նուազ տոկոսի սակերով:

Մեր երկրագործութեան ճիւղերուն մէջ ամէնէն բախտաւորը շերամաբուծութիւնը եղած է, և կը յուսացուի որ պատկանեալ վարչութիւնը նկատի առնէ շերամաբուծութեան ապահովագրութեան մը օգտակարութիւնը և կարելի եղած միջոցներով աջակցի այդ տեսակ գործի մը հիմնուելուն:

Շերամաբուծութեան յաջողութեան յառաջդիմութեան համար տարուած այս հոգածութիւններէն պէտք է երկրագործութեան միւս ճիւղերն ալ բաժին մը ունենան: Անոնք որ իմացական և նիւթական ո՛ր և է եղանակաւ կրնան օգտակար ըլլալ, պէտք է զլանան իրենց աջակցութիւնը: Երկրագործութեան ո՛ր և է ճիւղ շերամաբուծութեան չափ կարեւորութիւն ունի: Եւ արդէն այս տարուան առեւտրական գործերու վիճակը պիտի չեշտէ թէ մեր երկրագործներուն աշխատութիւններուն ո՛ր աստիճան տեսաւ կապերով կապուած են մեր սեղանաւորական, առեւտրական բոլոր գործերը, մեր շահն ու առեւտր. յաջողութիւնը:

Ի՞նչ է «Բառիթէ»ն

×

Դրամատէր վաճառականի մը համար հիմա նեղ կուգայ իր գտնուած առեւտր. հրապարակը: Անիկա հոն ո՛չ կրնայ շարունակ կարեւոր գործեր գտնել, ոչ ալ ալ իր դրամագլուխը շահաւոր կերպով դարձնել միշտ, հետեւապէս ստիպուած է հետապնդել օտար հրապարակներու առեւտուրները, և ըստ կարելւոյն օգտուիլ անոնցմէ: Օրինակի համար, այս տարի ամէնուն ուշագրութեան տաւրկայ է օրուան կարեւոր վաճառքը՝ ցորենը: Այս պահուս, ուրիշ եղանակներէ աւելի ոգեւորութիւն մը կայ թէ՛ ցորեն արտածող և թէ ներածող հրապարակներու վրայ: Սակարաններու մէջ՝ ամէն օր, և օրը քանի մը անգամ կը փոխուին ցորենին գիները, օտար երկիրներէ անոր արտադրութեան մասին հասած նպաստաւոր կամ աննպաստ զրոյցներուն համեմատ: Մեծա-

քանակ գործառնութիւններ կ'ըլլան ամէն տեղ, զանազան գիւններով ու պայմաններով, և դրամատէր վաճառական մը ուր որ ալ ըլլայ, աշխարհի ո'ր մասին վրայ ալ գտնուի՝ կրնայ օգտուիլ այդ կացութենէն, սակարաններու հրատարակած գիւներու և հեռագիրներու միջոցաւ:

Հետադօտել, քննել վաճառքի մը տարբեր քանի մը հրապարակներու վրայ ունեցած գիւները, բաղդատել ասոնք և գնել հոն ուր աժան է³, սուղ հրապարակի մը վրայ ծախելու նպատակաւ, առեւտրական շահարեր գործ մ'է, ուրիշ կ'օգտուին թէ՛ բանդէտ վաճառականը և թէ՛ միեւնոյն ատեն հանրութիւնը, որովհետեւ այդ առեւտուրները մինչեւ աստիճան մը գիւններու մէջ միօրինակութիւն կը դնեն և կարելի եղածին չափ կը վերցնեն գիւններու զանազանութիւնը տարբեր հրապարակներու միջեւ: Սակայն այս առեւտուրները ընելու պատրաստուող վաճառականին լոկ դրամագլուխ չի բաւեր, այլ պէտք է նաեւ ունենալ առեւտրական տեղեկութիւններու և սովորութիւններու բաւական պաշար մը: Ենթադրենք որ հեռագրերու միջոցաւ տեղեկացանք թէ Բարիզի մէջ ցորենը կ'արժէ 100 քիւօն 31.25 ֆրանք, Նիւ Եօրքի մէջ՝ պըրը 1.45 տօլար, Օսեսայի մէջ՝ չէքվերքը 1.65 ռուպլի, Լիվրբուլի մէջ՝ քիքալը 11 շիլին, Լոնտոնի մէջ՝ ֆուօրքը 54 շիլին, Համպուրկի մէջ՝ 1000 քիւօն 236 մառք և Վիեննայի մէջ՝ 100 քիւօն 13.35 ֆիօրին: Այս գիւներէն ո'րը աժան է կամ ո'րը սուղ՝ չենք կրնար հասկնալ, եթէ տեղեկութիւն չունենանք այդ զանազան հրապարակներու չափերուն քանի՝ քիւօ կշռելուն, դրամներուն արժէքին ու վճարման լաւագոյն եղանակներուն և վաճառքը աժան փոխադրելու կարելի միջոցներուն վրայ: Վերոյիշեալ բոլոր չափերը, դրամները և փոխանակագրի օրուան գիւները համեմատել, հաշուել և մէկ տեսակի վերածելու է, որպէս զի կալող ըլլանք գիտնալ թէ իւրաքանչիւր հրապարակին վրայ ցորենին քիւօն քանի՝ ղրուշ կամ քանի՝ ֆրանք կ'արժէ: Այս չափերուն և դրամներուն մէջ, Բարիզի հրապարակիւնները՝ քիւօն և ֆրանքը՝ մեզի ծանօթ են, ուստի դիւրամբըսնելի ըլլալու և կամ Բարիզի գնոյն հետ բաղդատել կրնալու համար, միւս հրապարակներու գիւները ֆրանքի վերա-

ծենք, անոնց չափերը և փոխանակագրի տարբերութիւններն ալ հաշուելով:

Ըսենք որ Նիւ Եօրքի մէջ ցորենին մէկ պրօբը կ'արժէ 1.45 տօլար: Գիտնալու համար թէ Նիւ Եօրքի մէջ 100 քիլօ ցորենին քանի՜ Փրանք պիտի վճարենք, պէտք է նախ պրօբը քիլօյի վերածենք և յետոյ տօլարը՝ փոխանակագրի օրուան գինով Փրանքի, — փոխանակագրի գինով, որովհետեւ յայտնի է որ օտար հրապարակներէ գնուած վաճառքներուն փոխարժէքը հնչուն դրամով չի վճարուիր, այլ գրէթէ միշտ փոխանակագրով: Ենթագրենք որ մեր ցորեն գնած օրը մէկ տօլարը արժէ 5.22 Փրանք: Արդ, պէտք է հաշուենք. —

քանի՞ Փրանք	— 100 քիլօն
եթէ 100 քիլօն	— 130 լիբրա
եթէ 35.238 լիբրան	— 1 պրօբ
եթէ 1 պրօբը	— 1.45 տօլար
եթէ 1 տօլարը	— 5.22 Փրանք
$\Phi = \frac{100 \times 130 \times 1 \times 1.45 \times 5.22}{100 \times 35.238 \times 1 \times 1} = 27.92 \text{ Փրանք}$	

Այս կերպով հաշուենք նաեւ թէ Օտեսայի հրապարակէն 100 քիլօ ցորեն գնելու համար ի՞նչ պիտի վճարենք, եթէ հոն ցորենի գինը նշանակուած ըլլայ չէթվէրթ՝ որ 209.9 լիբրա կուգայ, 1.65 ռուպլի, և փոխանակագրով 1 ռուպլին արժէ 2.72 Փրանք: Արդ պէտք է հաշուել սապէս

քանի՞ Փրանք	= 100 քիլօն
եթէ 100 քիլօն	= 130 լիբրա
եթէ 209.9 լիբրան	= 1 չէթվէրթ
եթէ 1 չէթվէրթ	= 1.65 ռուպլի
եթէ 1 ռուպլի	= 2.72 Փրանք
$\Phi = \frac{100 \times 130 \times 1 \times 1.65 \times 2.72}{100 \times 209.9 \times 1 \times 1} = 27.36 \text{ Փրանք}$	

Եթէ միւս հրապարակներուն ալ չափերը, գիները, փոխանակագրի արժէքով դրամները հաշուենք ու Փրանքի վերածենք, պիտի գտնենք որ ցորենին 100 քիլօն կ'արժէ Լիվըրբուլի մէջ 30.65 Փրանք, Լոնտոնի մէջ 31.35 Փր., Համպուրկի մէջ 29.24 Փրանք, Վիեննայի մէջ 28.60 Փրանք: Ահա այս եղանակով, տարբեր հրապարակներու գիները մէկ տեսակի վերածելու գործողութեան բառիքէ կ'ըսեն:

Բառիքեն երկու տեսակ կ'ըլլայ, պոուքօ և ցեքօ: Մեր վերը ըսած բառիքեն պոուքօ է: Եթէ այն գիներուն վրայ աւելցնենք փոխադրութեան ծախքերը, այսինքն ինչ որ պիտի վճարենք 100 քիւօ ցորենը նիւ Եօրքէ կամ Օտեսայէ Բարիզ փոխադրելու համար, այն ատեն կ'ունենանք ցեքօ բառիքեն:

Վաճառականը ցեքօ բառիքեն ընելէն ետքը կրնայ որոշել թէ ո՛ր հրապարակէն գնել և ո՛ր հրապարակը ծախել շահաւոր է: Օտար հրապարակներու հետ դործել մտադրող, և գիներու տարբերութենէն օգտուիլ ուզող ամէն գրամատէր վաճառական պէտք է դիտնայ բոլոր երկրի չափերը, գրամներուն արժէքը, և փոխանակագրի օրուան գիները:

ԹՈՒՐԲԱՅԱՅՈՅ ՀԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ

ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ

Անգլիի ասդիւի բոլոր աշխարհներուն և քաղաքներուն մէջ ալ՝ սակայն՝ Թուրքահայերուն վաճառականութիւնը չէ կըրցած ժամանել արտածական ու ներածական մեծ շահավաճառութեանց, բաց ի քանի մը Տուներէ՝ որ ի Ձմիւռնա և ի Կ. Պոլիս կըրցած են ցորենի, թիֆթիկի, թուզի, գորգի և նման վաճառքներու վրայ արտածութիւններ ալ ընել ու երկուստեք համեմատական շահուղէններով ընդլայնուիլ բաղմաղան հրապարակներու վրայ: Այս կողմէն՝ Կիւլպէնկեանց հին Տունը նշանակելի կալուած մը բարդաւաճեցուցած է 1860էն 1900: Մնացեալ վաճառականք իբր առհասարակ արտածող երկիրներու մեծ միջնորդի դերը կատարած են Թուրքիայի մէջ՝ ոմանք ճիւղէ ճիւղ դործէ գործ ստորատուն անհատատութեամբ:

Մենք ալ՝ մինչեւ հոս (1890) ահա կըրնանք հասցունել մեր ձեռնարկը Թուրքահայոց հին վաճառականութեան եւ վաճառականաց վրայ, վասն զի մենք եւս այդ թուականնե-

րուն քաշուած ենք առեւտր. հրապարակէն, ու չենք ուղեր հեռուէն զննել ու հարցասիրել արդի հրապարակը, Այդ թուականէն ապէին՝ շատ դիւրին ալ է ով և իցէ մէկու մը՝ ստանալ պէտք եղած ծանօթութիւնները:

Անկոխ կալուածի մը մէջ իբրեւ նախաքայլ փորձադիր՝ ունեցանք անշուշտ մենք ալ, այս հակիրճ տեսութեանց միջոցին, մեր թերութիւնները, մանաւանդ կարգ մը վաճառական Տուներու մասին մեր կարի՝ համառօտագրութիւններն ու մոռացումներն իսկ: Ձէինք կըրնար՝ մեր բանասիրական քիչ մը երկարաշունչ աշխատութեանց միջոցին՝ հոս ալ ամէն բանի ընդարձակը, ճիշտն ու անթերին բովանդակել գործնական անամփոփելի ընդարձակութիւն ունեցող այս ճիւղին վրայ, զոր մէկ ձեռքով միայնակ պարագրել անհնար էր մեզի: Ինչ որ մենք՝ գործնապէս ալ անձկացած հասարակութեան մը սիրուն սկսանք համառօտակի, ուրիշ մը, մանաւանդ տուրեւառի հրապարակի մէջ թարթափող և շահ ունեցող ուրիշ մը՝ կըրնայ այլ եւս աւելի դիւրութեամբ շարունակել լայնարար՝ գէթ ի՞նչ և նմանեաց շահուն սիրուն: Օգուտը շատ գործնական կը թուի մեզի:

Եւ արդ՝ ձգելով յետահայեաց ակնարկ մը իբր հարիւր յիսուն տարուան թուրքահայ այս վաճառականաց վրայ՝ կը տեսնենք որ անոնց մեծագոյն մասը չէ կըրցած ունենալ տեական յաջողութիւն և յաջողութիւն՝ յորդուոյ որդի: Ամէնէն մեծ Տունն իսկ 50 տարին անցուցած չէ:

Այս կարճառօտ ընդհատումներու պատճառները կրկին կ'երեւին. —

Նախ արտաքին, եւ ասոնք են յարաբերութեանց դժուարութիւնք, որ և տարուէ տարի դիւրանալու վրայ են՝ խճուղիներու, շոգենաւերու, երկաթուղիներու, հեռագրութեանց և թղթատարութեանց բարգաւաճումով, Նաեւ սովք, համաճարակք, երկրաշարժութիւնք և հրդեհք:

Սովերու մէջ նշանաւոր եղած է 1829ի սովը, որ մանաւանդ Կ. Պոլիսի մէջ բերաւ սաստիկ նուազութիւն ու տեւեաց և ազանելեաց, խափանեցաւ նաւերու երթեւեկութիւնը, բեկաւ տուրեւառն և քսան տարուան փտած կորեակով մոխրախառն հաց պատրաստեցին ու կերան աղքատք՝ քիչ մը ետքն ալ ձաշակելու համար մահուան տօգոյն վեր-

Ջին հացը: Ամէն բան նուազեցաւ, ամէն բան սղեց մայրաքաղաքին մէջ՝ մինչեւ որ բարձրագոյն հրամանով իւրաքանչիւրը գնաց մօտաւոր քաղաքներէն ճարել պարէն և Կ. Պոլիս բերելով ծախել ուղած գինովը, որով սովն և սղութիւնը վերցաւ և վաճառականութիւնը վերստին շունչ առաւ, այլ յետ անկման բազմաց:

Համաճարակներ՝ Ժանտախտ և քոլերա՝ պարբերաբար մեծ աւեր գործած ևն ի Կ. Պոլիս՝ անինչայ հարուածելով թէ՛ գործ, թէ՛ կեանք: 1800էն 1840 համաճարակներու գլխաւորն եղած է ի Կ. Պոլիս Ժանտախտը, որ տասն ամ ընդ մէջ ճարակած է ու տասանորդած քսանորդած բնակչաց մեծ մասը: Այս Ժանտախտներու վրայ բնագործակ գրած է, ի մէջ այլոց, Dr. A. Brayer, D. M. P. իր Neuf années à Constantinople.— La peste երկհատոր գիրքին մէջ (Ֆրանսերէն), ուր կան նաեւ Կ. Պոլիսի միջնագոգային բռնակշուժեան բարուց, վաճառականութեան, թուոյն և կենցաղին վրայ մանրամասն սեղեկութիւններ: Իսկ քոլէրան սկսած է 1840էն ետք՝ որ սաստկագոյն ճարակեցաւ 1847ին, 1854ին, 1866ին հարիւր հազարի մօտ զոհ տանելով այս վերջինին առեւ: Ասոր փոքր կրկնութիւնն էր 1872ի քոլերան, Այնուհետեւ՝ շնորհիւ բարեխնամ կառավարութեան ձեռք առած զգուշական առողջապահիկ միջոցներուն՝ գրեթէ անհետ եղան Թուրքիայէն, մանաւանդ Կ. Պոլիսէն, Ժանտախտն ու քոլէրան: Բնակչաց մաքրագոյն և գիտնագոյն առողջապահութիւնն ալ քիչ չնպաստեց այս համաճարակներու անհետացումին:

Հրդեհներէն ու երկրաշարժներէն՝ անոնք որ իրենց մեծութեամբն ու բնութեամբը մշտնեցին վաճառականութեան՝ հետեւեալք կ'աւանդուին գլխաւորապէս —

1818ին այրեցաւ Սկիւտարի պաամախանէն, ուր կը տպուէին տեղական եազմայ և պամայ, Ասկէ քանի մը տարի ետքն այրեցաւ Եէնիքարուի պաամախանէն:

1822ին եղաւ ահագին երկրաշարժ ի Բերիա և ի Գամասկոս:

1826ին մեծ հրդեհ ի Կ. Պոլիս որ կը ձգուէր Պահճէ քաղաքէն մինչեւ Լանկա և Այա—Սոֆիայէն մինչեւ Սուլթան Պայազիտ, խան, խանութ, տուն և Մայր եկեղեցին այրեցան՝ պատճառելով շատ մշատ և բեկում:

1831ին հրդեհ մեծ ի Բերա և ի Սամաթիա, ուր այրեցան տունք, խանութք, ևն. իբր 1600 :

1835ին երկրաշարժ մեծ ի Կեսարիա, որ տեւեց տարի մը և ի մէջ բազմաց՝ կործանեց ամբողջ գիւղ մը :

1841ին երկրաշարժ ի Կ.Պոլիս՝ խանութ, տուն և պանդոկներ կործանեց. պատճառելով մեծ վնաս վաճառականութեան :

1843ին՝ հրդեհ մեծ ի Կարին, այրեցան 315 խանութ և մթերանոց :

1845ին հրդեհ մեծ ի Սամաթիա, ուր մեծ մասով հայք վնասուեցան :

1845ին պատահեցաւ Զմիւռնայի մէջ սոսիալի հրդեհ մը. այրեցան 3500 տուն, որոց ինն հարիւրն հայոց էր. այրեցան խաներ, բաղանիք, մթերանոցք ևլն. համադուժար ֆնասն եղաւ երկու միլիոն ոսկի, և այն տաւն դեռ չիկային գրեթէ ի Թուրքիոյ հրդեհի դէմ ապահովագրական ընկերութիւնք. Այրեցաւ նաեւ տեղւոյն Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին՝ իր հազուադիւս զարդերովն, սպասներով ու եկամուտներով :

1846ին մեծ հրդեհ ի Ֆիլիպէ, ուր այրեցան 600 խանութ :

1846ին ի Զմիւռնա, ուր այրեցան 100 խանութ. Նոյն տարին դարձեալ ի Զմիւռնա երկրաշարժ մը կործանեց շատ խաներ :

Դարձեալ 1846ին՝ Մէնէմէնի մէջ հրդեհ մը այրեց շուկան և պէզէստէնը. Պէրկամայի մէջ այրեցաւ բոլոր շուկան, նաեւ պանդոկներ ևլն. :

Դարձեալ նոյն տարին յ'Անգրիտնուպոլիս այրեցան 1000 խանութ և երկու պանդոկ և Սելանիկ 2000 տուն և շատ խանութ :

Մեծ հրդեհ ի Կ. Պոլիս 1848ին՝ եւմիշ խկէլէէն մինչև Սիւլէյմանիյէ ու մինչև եէնիճամի : Նոյն տարին դարձեալ էյրի քարու և Բերա :

1851ին Խարդալ գիւղն այրեցաւ գրեթէ բոլորովին :

1851ին Սկիւտար այրեցաւ բովանդակ շուկան, շատ տուներ, բաղանիք և մզկիթներ :

1852ին Սամաթիա՝ այրեցան 1000 տուն հայոց և 100 խանութ :

Հրդեհ մեծ Պրուսայի մէջ 1854ին, այս հրդեհէն միայն հայերը փնասեցին 130,000 ոսկի :

1855ին երկրաշարժ ահագին Պրուսայի մէջ, ուր կործանեցան շատ շէնք՝ մզկիթ, դամբարան, շուկաներ ու պանդոկներ, և փրատակաց մէջէն հուր ելնելով՝ այրեց 3000 տուն և այլ շէնքեր, 2000է աւելի անձինք փնացին փրատակաց տակ և փնասն հաշուեցաւ 500 000 ոսկի :

1855ին այրեցաւ գրեթէ բոլորովին Գառըգիւղ :

1856ին գարհուրելի փոթորիկ մը ելնելով՝ Սև և Մարմարա ծովերուն մէջ կորան 726 նաւեր :

Նոյն տարին սոսկալի հրդեհ մը ծագելով ի Սելանիկ՝ 700 հոգի մեռան և 2000 հոգի վիրաւորեցան :

1856ին Հռոդոսի ու Կրետէի մէջ՝ երկրաշարժը կործանեց փրուց շատ մեծ շէնքեր, 44 գիւղ, Քանտիա քաղաքը, ահագին փնաս պատճառելով : Նոյնպէս Սանդուրին կղզին, որ ծածկուեցաւ ծովուն տակ :

1859ին՝ դարձեալ մեծ հրդեհ ի Սամոսն, եւ այս աղետաբեր հրդեհներուն վրայ՝ ծագեցաւ Բերայի մեծ հրդեհը, ուր այրեցան 8000 տունի չափ և կորա՛ն շատ մարդիկ : Ասո՛նք դուրսէն :

Իսկ ներսէն, այսինքն Թուրքահայ վաճառականութեան ընդհատումին և նուազումին ներքին պատճառները՝ մասով բարոյական են, որ որչափ անտես ու զանխուլ են, նոյնքան ակներեւ անկումներ և սպառումներ պատճառած են :

Ներքին այս պատճառաց գլխաւորներն են — անխմատ անգիտութիւն պատճառաց և արդեանց, նախանձ, մախալից պայքար, ամուրիութիւն իւր սարօք, ժառանգութիւնք, ցուցասէր շռայլութիւն, որուն մէջ են բաղդախաղ, սկեպտական յօժարութիւնք և օտարասիրութիւն : Եւ ասոնց մեծ մասը՝ պտուղ են պակասութեան հաստատ նկարագրի և նմանելու անխորհուրդ բերմանց :

Թուրքահայք՝ մանաւանդ հիները՝ փոյթ չեն տարած իրերու, պատճառներու և արդեանց ուշադիր ուսումնասիրութեան, որով կ'ամրանայ ամէն առեւտ. գործ ու ձեռնարկ : 1870էն ետքն է՝ որ քանի մը անձեր փոյթ ըրին ուսումնասիրել լրջօրէն առեւտր. հրապարակները, անգլ. ու ֆրանս. բանուկ լեզուները, բարբերն ու միջնազգային ընթացքն

արժէքներու և արժէթուղթերու, Այլ ցայսօր չենք յաջողած առեւտրական կանոնաւոր վարժարան մը հիմնել տեղւոյն վրայ, մինչ յոյնք՝ 60 տարիէ աւելի է՝ որ Հէյպէլի մէջ կառուցած են վաճառական մեծ հաստատութիւն մը:

Անարժան նախանձը քիչ անկումներ չէ բերած թուրքահայոց թէ՛ անունին թէ՛ գործերուն՝ ու այս կողմէն ոչ ոք օտարազգիներէն կրնայ մրցիլ իրենց հետ: Այս թերութիւն՝ չարութենէ աւելի տգիտութեան վերադրելի է, որ և հետզհետէ նուազելու վրայ է՝ կիրթ անձնաւորութեանց օրինակովն ու բազմաճանաչութիւնով. նախանձը չա՛ր է միշտ, և չա՛րը տգէտն է միշտ, զի չգիտէ թէ բարի բնութիւնը միշտ նպաստաւոր է ամէն գործի մէջ բարի մարդոց, որ բնապէս կը ներգաշնակուին բնութեան բարեբերութեանց: Թուրքահայ վաճառականութեան էական մէկ թերութիւնն ալ եղած է այն՝ որ ուղղակի արտադրող չըլլալով նախնական նիւթերու և գործուածներու՝ հարկ եղած է իրեն ապրիլ միջնորդ վաճառողութեամբ, որուն մէջ արուեստապէս մուտ կը գործեն սուտը, խոտորմունք և լեզուադարութիւնք քան ճշտութիւնք, ճշմարտութիւնք և կշռաչափ ուղղութիւնք: Այլ ո՛չ երկիր ո՛չ երկինք տեսապէս չեն ներգաշնակուիր ստոց և չարաց հետ:

ԱՌՆԻՏԸ. ՀԱՇՈՒՍԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Օ Ր Հ Ա Շ Ի Ի

×

Պանքեո. սիւր այսինչի յանձնեցի 1000 Ֆր. 3% տոկոսով: Պանքէոը ստացաւ 1000 Ֆր. որով նոյնչափ գումարի համար պարտական կ'ըլլայ: Այս 1000 Ֆր. քան մեր Սնտուկէն ելաւ, որով Սնտուկը պահանջող կ'ըլլայ: Ուրեմն, այս խնդիրը Օրհաշուին մէջ կ'անցընենք սապէս. — Պանքեո այսինչ պարտի 1000 Ֆր. եւ Սնտուկ պահանջէ 1000 Ֆր.:

Տիւր Յ. վնարեց Հոկտ. 20ի եւ 30ի մեր հաշուեցոյցերուն փոխարժեք՝ 2720 դրոք:

Տիւր Յ. դրամ վճարած ըլլալուն համար պահանջող կ'ըլլայ և Սնտուկը՝ այս դրամը ստացած ըլլալուն համար՝

պարտական, Ուրեմն Օրհաշուին մէջ կ'անցընենք. — Տիար
Յ. պահանջե եւ Սնտուկ պարսի:

Թղթավանաոր մեզ ներկայացուց 272 դր. ի հաշիւ մը,
գոր վնարեցինք:

Քանի որ վճարեցինք, ուրեմն դրամ ելաւ մեր սնտու-
կէն, որ պահանջող կ'ըլլայ: Այս դրամը վճարուեցաւ դրա-
մենեկի պիտոյքի համար, որ զէն է: Ուրեմն Սնտուկ պա-
հանջե եւ Զեն ու Շահ պարսի:

Տիար Ա. ի ապառիկ ծախեցինք 1370 դր. ի վանառք:

Տիար Ա. ստացաւ վաճառքը, ուստի պարտական է:
Ապրանքը գուրս ելաւ մեր վաճառատունէն, որով Ընդհ.
ապրանքի հաշուոյն ելքին կողմը պիտի անցընենք և Օրհա-
շուին մէջ պիտի գրենք Տիար Ա. պարսի, Ընդհ. ապրանք
պահանջե:

Գնեցինք 40 դր. ի դրոշմաթուղթ

Դրամ վճարեցինք այս դրոշմաթուղթերուն համար,
զորս մեր գրեկիք նամակներուն վրայ պիտի փակցենք:
Հետեւապէս այդ վճարումը իբր ծախք կը նկատուի և
կ'արձանագրուի զէն ու շահի հաշուոյն մէջ, Ուրեմն Սնտուկ
պահանջե, Զեն ու Շահ պարսի:

Եթէ այս դրոշմաթուղթերը իբր դրամ գործածենք և
հաշուոյ մը մնացորդին համար զրկենք մէկու մը, այն ատեն
պէտք է որ Սնտուկի հաշուոյն անցընենք սապէս. — 40 դր. ի
փոխանակեցինք դրոշմաթուղթի հետ: Բայց մոռնալու չէ
այս հաշիւը արձանագրել Սնտուկին թէ՛ ելքին և թէ՛ մուտ-
քին կողմը: Եթէ նամակի մը ծախքը յաճախորդին հաշուոյն
անցընել հարկ ըլլայ, պէտք է որ նախ Սնտուկին պահանջ-
քին կողմը անցընենք. եթէ այն դրոշմաթուղթը իբր դրամ
նկատած ենք, և Զէն ու շահի հաշուոյն, եթէ այն դրոշ-
մաթուղթին տուած դրամնիս իբր զէն նկատած ենք:

×

Բաւական հաշիւ ունինք փորձակշիւ մը շինելու համար:
Ուստի կը գումարենք բոլոր սիւնակները և անոնց գումարը
կը ճշտենք թղթապաշտակին և սնտուկին գումարներուն հետ:

Ե՞րբ պէտք է կատարել փորձակշիւը. — Այն տուները,
որոնք շատ հաշիւ կ'ունենան, պէտք է ամէն օր կատարեն,

իսկ շատ հաշիւ չունեցողները պէտք է սպասեն որ գոնէ էջ մը լինայ: Անհրաժեշտ է՛ է որ փորձակշիւը էջին ստորոտը ըլլայ: Ո՛ւր որ ուզուի, կ'ըլլայ:

Կ'ուզենք որ Ասաբագարցի Տիար Բ.ից Հոկտ. 1էն ի վեր մեզ պարտական եղած գումարը՝ 6810 դր.՝ վճարուի մեզ: Ուստի Նոյմ. 30ին վճարելի փոխգիր մը կը փաշտենք, որ մեզ համար զանձելի տուա մ'ի:

Այս թուղթը կը համապատասխանէ Տիար Բ.ի կողմէ վճարման մը: Ուստի պարտաւոր ենք պահանջող ընել զայն, իբր թէ իրօք դրամ վճարած ըլլաւ: Բայց մոռնալու է՛ որ, եթէ պայմանաժամին չվճարէ, նորէն նոյնչափ գումարի համար պարտական ընելու ենք զինքը: Ուստի Օրհաշուին մէջ կ'արձանագրենք Տիար Բ. պահանջէ, Գանձելի տուա պարտի:

Տիար Գ. մեզ կը յանձնէ 1250 դր. 6ոց Գանձելի տուա մը եւ կը հարցնէ որ կ'ուզենք ընդունիլ զայն եւ փոխարէնը վճարել իրեն: Կ'ընդունինք եւ կը վճարենք 1237 դր. իբր զեղջ վար դնելով 13 դր.:

Գանձելի տոմս մը ստացանք, զոր կ'արձանագրենք մեր թղթապանակին մուտքին կողմը, իսկ մեր վճարած դրամը կը գրենք Սնտուկին ելքին կողմը: 13 դրշ.ը, զոր վար դրինք, շահ մ'է, զոր ըստ այնմ կ'արձանագրենք: Ուրեմն այս խնդիրը Օրհաշուին մէջ կ'անցընենք այսպէս. — Գանձելի տուա պարտի, Սնտուկ եւ Շահուդէն պահանջեն:

Ն Մ Ո Յ Շ Ն Ն Ե

Առեւտրական Թղթակցութեամբ

Braunschweig den 20 August 1907

Herrn

1. — Hierdurch erlaube ich mir, Sie in folgender Angelegenheit um Ihren gefälligen Beistand zu bitten.

2. — Ich habe an Herrn A. B. dort, eine Forderung von M. 200, für demselben am 20 April v. J. gesandten Waren, gegen dessen Annahme derselbe nie etwas eingewendet, hat.

3. — Ungeachtet wiederholter dringender Erinnerungen habe ich noch keine Bezahlung von ihm erhalten können. Auf meine ersten Mahnungen suchte er Ausflüchte zu machen und bat um Nachsicht, die ich auch bewilligt habe, seit einem halben Jahre aber hat er sogar alle meine Briefe unbeantwortet gelassen.

4. — Meine Geduld ist nun erschöpft. so dass ich daher mit der Bitten Sie wende, zuerst den Versuch zu machen, ob er die beiliegende Anweisung über den Betrag meines Guthabens nebst Zinsen, von drei Monaten nach Ausstellung der Faktur an berechnet, zusammen M 250, einlöst, und ihm zugleich den mitfolgenden offenen Brief, welchen Ihrer Durchsicht empfehle, übergeben zu lassen.

5. — Auf Bezahlung der Zinsen will ich nicht bestehen, auch habe ich nichts dagegen, dass Sie ihm fernere Nachsicht bis zu einem Monat bewilligen, denn es ist mir lieber, ich komme auf gütlichem Wege mit ihm auseinander, als vor Gericht.

6. — Wenn aber auch diese Bemühungen erfolglos bleiben sollten, dann bitte ich, ihn ohne weiteres zu verklagen, ich lege zu dem Ende eine spezifizirte Rechnung über das, was er von mir erhalten hat, sowie ein Wollmachtsblankett bei.

7. — Indem ich Ihrer gefälligen Mitteilung über dem Erfolg recht bald entgegensehe, empfehle ich mich Ihnen.

Mit aller Hochachtung

Angelgenheit գործ	Beistand աջակցութիւն
Forderung պահանջք	Annahme ընդունելն
Erinnerung յիշել	Mahnung պահանջում
Ausflucht պատրուակ	Nachsicht ներողութիւն
Geduld համբերութիւն	Versuch փորձ
Anweisung հրամանագիր	Ausstellung գրել
Durchsicht քննութիւն	Gericht դատարան
Bemühung ջանք	einwenden առարկիթ. հանել
erschöpfen սպառել	einlösen վճարել
bestehen պնդել	verklagen բողոքել
spezifizieren մանրամասնել	entgegensetzen սպասել
ungeachtet հակառակ	wiederholte կրկնակի
dringende ստիպողաբար	sogar մինչեւ խկ
erfolglos ապարդիւն	recht շատ
sowie ինչպէս նաեւ	bald շուտ

Sich erlauben թոյլ տալ իրեն. — ich erlaube mir կը համարձակիմ, պատիւ ունիմ

Bitten um Beistand աջակցութիւն խնդրել. — Sie in folgender Angelegenheit um Ihrem Beistand zu bitten հետեւեալ գործին համար ձեր աջակցութիւնը խնդրելու

Bitten um Nachsicht ներողութիւն խնդրել. — er bat um Nachsicht ներողութիւն խնդրեց

Sich anwenden դիմել. — Bitte խնդրանք. — ich mich daher mit der Bitte an Sie wende ուստի ձեզի կը դիմեմ խնդրելով որ

Kommen գալ. — auseinanderkommen բաժնուիլ իրարմէ, կարգադրել, համաձայնիլ. — Wege ճամբայ. — gütlich քաղցրութեամբ, բարեկամութեամբ. — denn es ist mir lieber. ich komme auf gütlichem Wege mit ihm auseinander, als vor Gericht, ինչու որ աւելի կ'ուզեմ անոր հետ բարեկամութեամբ կարգադրել, քան դատարան (դիմել) :

Weit հեռու. — weiter աւելի հեռու. — ohne weiteres առանց յապաղելու :

Legen դնել. — beilegen ներդիակել. — ich lege sowie

ein Vollmachtsblanket bei ինչպէս նաեւ ներփակեալ կը ղրկեմ փոխանորդագիր մը:

Sehen տեսնել. — entgegen դէպի առաջ. — entgegensehen սպասել. — indem ich entgegensehe սպասելով:

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

1.— Ներկայիւս կը համարձակիմ ձեր աջակցութիւնը խնդրել հետեւեալ խնդրոյ մասին. —

2.— 200 մարքի պահանջք մը ունիմ ձեր քաղաքէն Պ. Ա. Բ. է, փոխարժէքը անցեալ տարուան Ապրիլ 30ին անոր ղրկած ապրանքիս, զոր ընդունած ըլլալուն համար ո՛ր և է դիտողութիւն մը ըրած էք:

3.— Հակառակ քանի մը անգամներ ստիպողաբար գրած նամակներուս, տակաւին վճարում մը չեմ ստացած անկէ: Առաջին անգամ երբ ստիպելով դրամ պահանջեցի, անիկա ջանաց պատճառանքներ ընել և ներողութիւն խնդրեց, զոր ընդունեցի: Այսու հանգերձ տարիէ մը ի վեր գրած նամակներուս պատասխան չիտար:

4.— Ուստի համբերութիւնս հատած, կը դիմեմ ձեզի և կը խնդրեմ որ նախ փորձ մը ընէք ներփակեալ հրամանագիրով իմ ունեցած պահանջքս և հաշուեցոյցիս թուականէն երեք ամիս ետքը անցած օրերուն տոկոսը միասին հաշուելով՝ 250 մառք գանձելու: Այս նամակս բաց կը ղրկեմ ձեզի, որպէս զի աչքէ անցընելէ յետոյ անոր յանձնէք:

5.— Տոկոսի վճարման մասին չեմ պնդեր, նաեւ չեմ հակառակիր եթէ անոր մէկ ամիս պայմանաժամ մ'ալ չնորհէք. որովհետեւ աւելի կ'ուզեմ անոր հետ գործս բարեկամութեամբ կարգադրել, քան դատարանով:

6.— Սակայն եթէ այս ջանքերն ապարդիւն մնան, կը խնդրեմ որ առանց յապաղելու բողոքէք: Ներփակեալ կը ղրկեմ ձեզ անոր ինէ ստացած, վաճառքին հաշուեցոյցը իր մանրամասնութեամբ, ինչպէս նաեւ փոխանորդագիր մը:

7.— Սպասելով այս գործի յաջողութեան մասին ձեռնէ ընդհուպ ստանալիք լուրիս

Մնամ յարգանքով

Դատական Քրոնիկ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Բ. ԴԱՏԱՐԱՆ

Ձ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Սնանկ Ֆ. Մէզլիքի սէնտիքներուն դէմ՝ պանքէր Բ. Խրիստո էֆ.ի բացած դատին շարունակութիւնը տեղի ունեցաւ։ Դատավարութեան պահուն՝ երկու վաճառականներու կողմէ Մ. Պարոցցի և Բիւզանդ էֆ. աղերսագիր մատուցին քալսիլը քալա ըլլալու խնդրանքով։ Խրիստո էֆ.ի վռնիւնը Բանիքիտի էֆ. առարկեց որ իրենց 15 000 ոսկի պահանջքը արձանագրելու համար դատ բացած միջոցին, և այս մասին տակաւին վճիռ մը չտրուած, անտեղի է պահանջատէրերուն քալսիլը քալայի աղերսագիր տալը, քանի որ սէնտիքներն արդէն պահանջատէրները կը ներկայացնեն, և ասոնց պաշտօնը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ պահանջատէրերուն շահը պաշտպանել։

Նախագահը հարցուց կարծիքը Ընդհ. Դատախազին, որ պատասխանեց թէ պահանջատէրք կրնան դատարան դիմել եթէ հարկ տեսնեն, որով ընդունուեցան մատուցուած աղերսագիրները։

Գալով Խրիստո էֆ.ի պահանջքը պարտուց մէջ արձանագրուելու խնդրոյն, սէնտիքներէն Քեաթիպեան էֆ. պատասխանելով ըսաւ թէ դատարանի կողմէ հրաման տրուած էր սէնտիքներուն որ եթէ Խրիստո էֆ.ի պահանջքը մեծ գումար մը ըլլալու մասին առարկութիւն մը ունին, թող ընեն։ Ասոր վրայ, ստիպուեցան տետրակները անգամ մը ևս աչքէ անցընել, ու տեսան որ

Ա.— Գիներու չափազանց տարբերութիւն մը կայ, 40—50%⁰ համեմատութեամբ, օրինակի համար, հրապարակին վրայ իսթօֆիլը 2.60 կ'արժէ միշտ, մինչդեռ այդ վաճառքը Մ. Մէզլիքի 4³/₄ ֆրանքի տրուած էր։

Բ.— Հաշուեցոյցներուն մէջ 16%⁰ մաքսատուրք և ծախք նշանակուած էր։

Գ.— Հաշուեցոյցերուն գումարին վրայ 3% յանձնարարողէք աւելցուած էր: Բոլորովին անտեղի է այս, որովհետեւ իրենք գործարանատիրոջ ներկայացուցիչն են և պարտաւոր են գործարանի գներով վաճառքը յանձնել:

Դ.— Օսմանեան ոսկին 22.75 Ֆրանքէն հաշիւ եղած է միշտ, այսինքն Ֆրանքը 4.40 Ղրուշէն, մինչդեռ հրապարակին վրայ ոսկիին և Ֆրանքին գիները շարունակ կը փոխուին և միջին հաշուով Օսմ. ոսկին կ'արժէ 22.87½ Ֆր.:

Ե.— Երեք ամիսը մի անգամ հաշիւ տեսնուած է, և պահանջքին համար, տարին 12ի սակով բաղադրեալ տոկոս մը աւելցած է պարտքին վրայ, մինչդեռ վճարուած դրամներուն համար տոկոս հաշուուած չէ:

Քեաթիպեան էֆ. աւելցուց որ Մ. Մէզիքիի և Խրիսոս էֆ.ի միջեւ բացուած այս հաշիւը քննելով, տեսան որ 7256 ոսկի աւելի տնցուած է, զոր պէտք է զեղչել:

Քեաթիպեան էֆ.էն ետքը, Բիւզանդ. էֆ. խօսք առնելով, առարկեց որ Խրիսոս էֆ. Մ. Մէզիքիի համար Աթէնքի պանքային 135 ոսկիի երաշխաւոր եղած է, և փոխարէնին համար երկու տուն դարձուցած է իր վրայ, պէտք է որ այդ 135 ոսկին պարտուց մէջ արձանագրուի և երկու տունն ալ՝ մասային վերադարձուի:

Նախագահը հարցուց Բանիքիտէս, էֆ.ի թէ ի՞նչ կը պատասխանէ սէնտիքներուն առարկութիւններուն: Անիկա ալ ըսաւ. «— Մեր պահանջքն ամբողջ մուրհակով է: Եթէ սէնտիքները իրենց առարկութիւններով պարտքին մէկ մասը ժխտեն, կամ ուրիշ խօսքով իfrarsai ֆեազիպ ենք ըսեն, այդ պարագային, ըստ օրինի, դատախազին՝ Խրիսոս էֆ.ի երդում կ'իյնայ, զոր պատրաստ է ընելու:

Նախագահը հարցուց կարծիքը Ընդհ. Դատախազին, որ պատասխանեց թէ բանաւոր է Խրիսոս էֆ.ի յայտարարութիւնը: Քանի որ պարտքի մը համար մուրհակ տրուած է, անոր մասին առարկութիւն հանել իfrարմսա ֆեազիպ ըսել կը նշանակէ, և ասոր դէմ, օրէնքը երդում մը կը տրամադրէ մուրհակը ստացողին:

Դատաւարութիւնը աւարտեցաւ, իսկ վճիռը ուրիշ օր մը հաղորդել որոշուեցաւ:

Ծովային Առեւտր. Դատարան

9 ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ

Գ. Խորայէլեան և ընկ.ը դատ բացած էր բազարնի Բարթիկ էֆ. Տէօվլէթեանի դէմ, եւ մուրհակով ունեցած իրենց 21½ ոսկի պահանջին գանձուիլը, և կամ այդ գումարին դատարանին քով սեփօզիքօ ձգուիլը, իսկ հակառակ պարագային յիշեալին սնանկացուիլը խնդրած էին :

Ազերսագիրը կարդացուելէ ետքը, նախագահը հարցուց Բարթիկ էֆ. ի թէ ի՞նչ պիտի պատասխանէ, Բարթիկ էֆ. յայտարարեց որ այդ մուրհակը Լազարի Նիքոլայիտի հրամանին տուած է, և փոխարէնը բան մը չէ ստացած : Լազարի Նիքոլայիտի սնանկացած է հիմա, և այդ մուրհակը, ինչպէս նաեւ ուրիշ մուրհակներ, տուանց մասային գիտութեան, ուրիշներու փոխանցուած են, հետեւաբար օրինական չէ այդ մուրհակին փոխարէնը իրմէ պահանջել : Այս յայտարարութեան դէմ, դատախազներուն փոխանորդը առաւրկեց որ իրենք չախսը սալիս են, մուրհակին փոխարժէքը ստացած ըլլայ կա՛մ ոչ՝ իրենց համար կարեւորութիւն չունի, իրենք Բարթիկ էֆ. ին կամ դրամը վճարելը կը խնդրեն և կամ սնանկանալը : Սնանկութիւնը ստիպողական խնդիրներէն է, դատախազեալը պարտաւոր է իր դրամական կարողութիւնը հաստատելու համար պահանջուած գումարը դատարանին քով սեփօզիքօ ձգել եւ յետոյ առարկութիւններ հանել : Այս կէտը նախագահն ալ կրկնեց Բարթիկ էֆ. ին և հարցուց թէ ի՞նչ պիտի պատասխանէ : Բարթիկ էֆ. յայտարարեց որ երբեք չընդունիր սնանկութիւնը, եւ երկու օր պայմանաժամ խնդրեց որպէս զի պահանջուած գումարը հայթայթէ եւ դատարանին քով սեփօզիքօ ձգէ : Այս պատճառաւ դատին շարունակութիւնը երեքշաբթի օրուան յետաձգուեցաւ :

Իսկ Բարթիկ էֆ. երկուշաբթի օրը առեւտր. Դատարանը դիմելով, իր սնանկ վիճակը յայտարարող աղերսագիր մը տուաւ :

10 ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ

Կարդացուեցաւ Մ. Եորկի Սթամատիատի աղերսա-

գիրք , որով Մ . Տամիանոս Հաճիօղլուէն յանձնարարողչէքի հաշուէ ունեցած իր 800 Ֆր . պահանջին ինքայի մովագրարով դանձուիլը կը խնդրէր :

Նախագահին հարցման պատասխանելով , դատախազ-եալին փոխանորդ Քօզմիտի էֆ . յայտարարեց . որ իրենք հասըլը տալան կը ժխտեն : Դատախազի փոխանորդը առարկեց որ հասըլը տալան ժխտելու համար պատճառները պէտք է ցոյց տալ : Քօզմիտի էֆ . պատասխանեց որ օրինական է առանց պատճառ ցոյց տալու հասըլը տալան ժխտել : Այս պարագային , դատախազին անկ է իր դատ բանալու իրաւունքը հաստատել :

Այս պատասխանին վրայ , դատախազին փոխանորդը հաշուեցուցակ մը ներկայացուց դատարանին եւ ըսաւ . որ այդ հաշուեցոյցին մէջ նշանակուած գործառնութիւնները Մ . Տամիանոս Հաճիօղլուի կողմէ ստացած նամակներով կրնայ ապացուցանել :

Նախագահը , խորհրդակցելէ ետքը , հրաման ըրաւ յաջորդ նիստի մը մէջ այդ մուրհակները ներկայացնել :

II ՀՈՒՏԵՄԲԵՐ

Մ . Չէլէպօն Նամէր աղերսագիր տուած էր , որով Մ . Գոսթաքի Գաբիշիէ մուրհակով ունեցած իր 65 ոսկի պահանջքին դանձուիլը , եթէ յեշեալը առարկութիւն մը ընէ , այդ դումարին դատարանին քով տեքօզիթօ ձգուիլը , իսկ հակառակ պարագային՝ դատախազեալին սնանկացուիլը կը խնդրէր :

Նախագահին հարցման պատասխանելով , Մ . Գոսթաքի յայտարարեց . որ ցոյց տրուած մուրհակը ինք ի պէտքովու վաճառատան հրամանին տուած է եւ փոխարէնն ալ պայմանաժամուն , որ 23 օր անցած է , ամբողջովին վճարած է , բայց վստահութիւն ընելով այդ օրը ետ չէ ուղած մուրհակը : Ետքը , թէեւ քանի մը անգամներ դիմած է մուրհակը առնելու մտօք , սակայն ի պէտքովու վաճառատունէն ձգձգելով չեն վերադարձուցած , ուստի ինք ո՛ր է պարտք չունի :

Նախագահը յիշեցուց դատախազեալին՝ որ պարտաւոր է իր դրամական կարողութիւնը ապացուցանելու համար 65

ոսկին սեբօզիքօ ձգել : Մ . Գոսթաքի երկու օր միջոց ուզեց , փոխանորդ մը կարգելու եւ սեբօզիքօյի դրամը հայթայթելու համար : Այս մասին առարկութիւն հանեց դատախազին փոխանորդը որով Մ . Գոսթաքի անմիջապէս 65 ոսկի հանեց եւ սեբօզիքօյի համար յանձնեց դատարանի վեզնէին . Դատաւարութիւնը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ :

11 ՀՈՆՏԵՐԱՅՐ

Իր վճարումները դադարեցուցած Էպէօղլու վաճառատան պահանջատէրներէն Մ . Ալէքսանտր Փօթիատի աղերսագիր տալով կը խնդրէր 109 ոսկի իր պահանջքին գանձուիլը եւ հակառակ պարագային Էպէօղլու վաճառատան անանկացուիլը :

Էպէօղլու վաճառատան փոխանորդ փաստաբանը այս պահանջին դէմ իր առարկութիւններն ընելու իրաւունքը գործադրելու համար , դատարանին քով սեբօզիքօ ձգեց 109 ոսկին եւ դատաւարութիւնը յետաձգուեցաւ :

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՄԱՆԱԾԻ ՇՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԲԱՄԲԱԿ 6.39 ԲԷՆԱ . —

«ԿԱՏՈՒ ԳԼՈՒԽ» ՄԱՆԱԾ 9.⁷/₈

×

Սեպտ . ի մէջ մասնածի գործառնութիւնները չափազանց կայուն լինճակ մը ունէին : Ամէն տեսակներու վրայ մանր մունր վաճառումներ միտին տեղի ունեցան , որոնց մէջ կարեւոր տեղ մը կը ըռնէին հնդկական 1/14 եւ մաս մ'ալ 20 թիւ վաթէրները : Ասոնք ծախուեցան Անատօլուի ներքին կողմերուն համար : Ո՛րչափ որ բամբակին գինը քիչ մը թոյլ է , սակայն Եւրոպական գործարանները շատ յանձնառութիւն ունեցած ըլլալով , կը շարունակեն իրենց տեսակներուն համար բարձր գին եւ ուշ յանձնում պահանջել եւ

միայն ներկայ անգործութեան պատճառաւ է որ տեղւոյս վաճառականները սկսած են ծրարին 20—40 փր. զեղչել իրենց գինները, ձմրան եղանակէն առաջ մաս մը ապրանք ձեռքէ հանելու համար: Եթէ գործարանները մինչեւ երկու ամիս շարունակեն այսպէս բարձր գիներ պահանջել, այն ատեն գարնան համար թէ՛ տեսակի նուազութիւն և թէ՛ ա՛լ աւելի բարձր գիներ կը յուսացուին:

Ահաւաստիկ մեր հրապարակին գիները [11/24 Հոկտ.]. —

Վաթէր Ետի Գուլէ	Ն. 4, 34 ⁰ / ₀ ,	կանխիկ, հոս յանձնելի
Էքսդրա » »	Ն. 4, 38 ⁰ / ₀ ,	» » »
Վաթէր Իգմիր	Ն. 4, 36 ⁰ / ₀ ,	
Վաթէր հնդկական	Ն. 4, 31 ¹ / ₂ %	
» Խաւական Ա.	Ն. 6/14, 40 ⁰ / ₀ ,	61 օր պայմանաժամ
» » Բ.	Ն. 6/14, 37/8	»
» անգլիական Ա.	Ն. 20, 56/7	»
» Խաւական Ա.	Ն. 20, 55/6	»
» » Բ.	Ն. 20, 49/51	»
» Կրմիր. զուլից. Ա.	Ն. 20, 73/5	»
» » Խալկն.	Ն. 20, 67/70	»
Էքսդրա անգլիական Ա.	Ն. 12/14, 60 Լ. ժամ.	106էն, 61 օր պյմ.
» » Ա.	Ն. 18/24, 67	»
» Խաւական Ա.	Ն. 18/14, 61/2	»
» » Բ.	Ն. 18/20, 53/4	»
» » Բ.	Ն. 12/14, 51/2	»

ԲԱՄԲԱԿ

Այս տարի բամբակի նոր շրջանը մեծ ոգեւորութեամբ սկսաւ, բայց այս ոգեւորութիւնը շատ չտեսեց, որովհետեւ ամէն ոք պահ մը գործէ քաշուեցաւ գիտնալու համար թէ եղած գործերը շահագիտութեան հետեւանք էին թէ իրական խնդրանքներու մատուցում: Այս ձեռնպահութեան անմիջական արգիւնքը եղաւ գիներուն անկումը: Բամբակին գինը հետզհետէ կ'իջնայ հիմա, որովհետեւ Միացեալ Նահանգներու այժմու ելմտական աննպաստ վիճակէն զատ, առատ հունձքերու լուրեր կուգան բամբակ արտադրող ամէն երկիրներէ և մեծաքանակ մատուցումներ կ'ըլլան: Առեւտր.

հրապարակներու վրայ, ինչպէս նաեւ սակարաններու մէջ բամբակի մասին աննպատ տրամագրութիւն մը կայ այս պահուս, և շատ հաւանական է որ բամբակին գինը ա՛լ աւելի իջնէ:

Մանչէսթրի մէջ բամբակին լիպրան կ'արժէ 6.39 բէնա, Մարսիլիոյ հրապարակին վրայ Թարսուսի բամբակին 50 քիւլօն 68 ֆր. և չինական բամբակին 50 քիւլօն 60 ֆրանք է:

ԲՈՒՐԴ

Մարսիլիոյ մեր քղթակիցներէն՝ M. M. Les Fils de Giraud Frèresk, Հոկտ. 17 քուով.—

Մեր հրապարակին սրօ՛ն է իւրր 21,000 հակ, որուն 3200ը Պաղատտի, 2300ը Սուրիոյ, 1500ը Կովկասի, 3000ը Խորասանի և 5000ը Թուրքաստանի ապրանք: Բուրգի հրապարակին կացութիւնը բարեւքած է և նպաստաւոր համաձայն է չունի: Խնդրանքը շատ սահմանափակ է, վասն զի ապրանք ունեցողները տակաւին գիները բարձր կը բռնեն և սովորական տեսակ բարգերու ընդհանուր վիճակը չի ներեր որ խնդրուած գիները տրուին: Պէտք է ուրեմն գիներու նոր անկումի մը համակերպիլ ծախելու համար և կը կարծենք որ ապրանք ունեցողները լաւ կ'ընեն եթէ այս ուղղութեամբ ընթանան, այսինքն գիները իջեցնեն, որովհետեւ բուրգին հիմակուան հակումը նպաստաւոր է իրենց: Ուրֆա—Հալէպի լուացուած տեսակին համար 300 ֆր. գին կ'ուզուի, բայց 290էն աւելի վճարող չկայ: Ֆաթցա—Օրտուի լուացուած տեսակներուն գինն է 240 ֆր.: Նոյն իսկ 245 ֆր. տուող եղած է: Էնկիւրիի տեսակը կ'արժէ 250 և Մուսուլինը 130—110 ֆր.:

ՄՈՐԹ

Նոյն թղթակցէն.—

Եւրոպական հրապարակներու վրայ գիները ինկած են և ա՛լ աւելի իյնալու հակամէտ են: Եղան մորթերը ծախելու դժուարութիւն կ'զգացուի: Նոյնպէս այժի մորթերը: Խաղախորդարանները երբեմն պլալիլ քարթիներ կ'առնեն տեսակ շինելու համար, բայց ընդհանուր կերպով սպեւորութիւն չկայ գնողներուն մէջ և միշտ գին կոտրելով է որ կը ծախ-

ուի: Անատոլի այժի մորթերու վրայ բնաւ գործառնու-
թիւն չեղաւ: Տրապիզոնի և Էրզրումի ապրանքին գինն է
տուգիւնսն 40—45 Փր.: Սամսոնինը 40—42 և Մէրսինինը ու
Հալէպինը 36—40 Փր.: Իսկ Պադտատի ամառուան մորթե-
րուն քիւօն կ'արժէ 240 Փր.: Գործարանները մեծաքանակ
սքօք ունին փոքր այժի մորթերու: Ասոր համար վաճառում
չկայ: Այս կարգի ապրանքներու համար գիններուն բար-
ձրացման յայտ չկայ, սրովհետեւ եղանակը կ'անցնի և գործա-
րանները բնաւ արամադրութիւն ցոյց չեն տար ապրանքի
մտնելու: Ապրանք ունեցողներուն կը մնայ գինը կոտրելով
ծախել և ձեռքէ հանել: Ոչխարի մորթերու գինները փոփո-
խութիւն մը կրած չեն: Տրապիզոնի ապրանքին 100 քիւօն
120 Փր. կ'արժէ, իսկ միւս տեղերունը 100—110 Փր.:
Հրապարակը թոյլ է:

ՅՈՐԵՆ ԵՒ ԱԼԻԻՐ

Հնգկատանի և Աւստրալիայի մէջ տիրող երաշտու-
թեան մասին տարածուած զրոյցներուն հետեւանքով, ցորե-
նին գինը անցեալ շաբթու՝ հարիւրաւիգը 1½ Փրանք ևս
սուղցաւ եւրոպական հրապարակներու վրայ: Այս տարուան
ցորենի արտադրութեան և գիններուն հաւանական ելեւէջ-
ներուն վրայ Լոնտոնէ Հօկա. 11 թուով հետեւեալը կը
գրեն:—Այս տարի անցած տարուէն 100—110 միլիոն պը-
շլ պակաս ցորեն պիտի արտադրուի Ամերիկայի մէջ: Յօրեն
ներածող հրապարակներուն վրայ այդ պակաս քանակութիւնը
նկատի առնելով գործառնութիւններ կ'ըլլան հիմա: Այս
պահուստ սովորականէն աւելի խնդրանք կ'ըլլայ ցորենի, և
գինները, որ արդէն սուղ են, ա'լ աւելի պիտի բարձրանան,
եթէ ձմրան պատճառաւ փոխադրութիւնք գժուարանան:
Լա Քլաթայի ցորենի հունձքին համար շատ նպաստաւոր
լուրեր կը ժամանեն: Կ'ըսեն թէ այս տարի տննման առա-
տութեամբ ցորեն տճած է հոն, որ եթէ նպաստաւոր պայ-
մաններու մէջ հնձուի, պիտի կրնայ Դեկտեմբեր և Յունուար
ամիսներուն մէջ ցորենի գիններուն վրայ հակազդէր: Ամերի-
կայի աղօրները գրէթէ դադրած են երկրորդական տեսակ
ալիւրի յանձնարարութիւն ստանձնելէ: Շարունակ աշխա-

տեղով հազիւ կրնան ալիվոհ պայմանով առնուած հրաման-
ները գործադրելու համար։ Այս պարագան ազգած է ու-
սական ցորեններու վրայ ալ։ Արտասովոր քանակով ուսյա-
կան ցորենի խնդրանք կ'ըլլայ եւրոպական երկիրներէ։
Ստորին տեսակէ ցորենին 432 լիպրան կ'արժէ 43 շիլին, և
քիչ մը լաւ տեսակը՝ 47—48 շիլին։ Եթէ այս տարի Լա-
Բլաթայէ յուսացուածին չափ առատ ցորեն չարտադրուի,
Ռուսիոյ մէջ ցորենին գինը մինչև 50 շիլինի պիտի ելնէ,
իսկ եթէ սպասուածին չափ առատ հունձք ըլլայ, այն առին
հաւանաբար 39 շիլինի պիտի իջնէ Դեկտեմբեր և Յունուար
ամիսներու մէջ։

Նախորդ շաբթու Պոլսոյ հրապարակը ժամանեց 2745 թո-
նո ցորեն և 26,666 պարկ ալիւր։ Ներածուած ցորենին 1455
թոնոն Անատոլիոյ արտադրութիւն էր և Անատոլիոյ երկա-
թուղիով փոխադրուած, 1050 թոնոն Պոլսիլաէ ներածուած,
իսկ 240 թոնոն մօտակայ օտար նաւահանգիստներէ ժամա-
նած էին։ Յորենի գիներուն մէջ զգալի փոփոխութիւն մը
չիկար անցեալ շաբթու։ Ներածուած ալիւրին մեծազոյն
մասը՝ 17658 պարկ՝ Մարսիլիայէ ժամանեցին, իսկ մնացեալ
քանակութեան 2075 պարկը Օտեաայէ, 1858 պարկը Պոլսի-
լաէ, 5110 պարկը Իտալական նաւահանգիստներէ և 565
պարկը Վառնայէ։

ԱՌԵԼՏՈՒՐԻ ԿՆԱՆՔԸ

Գ Ա Ի Ա Ռ Ն Ե Ր Ո Ի Մ Է Ձ

×

Ամասիոյ մեր թղթակիցը՝ Հ. Հապեշեան եփ. կր գրէ մեզ
Ամասիա տնտեսապէս Փոքր Ասիոյ ամէնէն աւելի խտա-
մնալից քաղաքներէն մէկն է, մանաւանդ ճարտարարուեստի
տեսակէտով։ Գետին շնորհիւ ջրարբի է, և հողը շատ ար-
գտաւոր։ Եթէ պարտիզպանութիւնը առաջ տարուի գիտա-
կան պայմաններու համաձայն, առանց չափազանցութեան
պիտի կրնայինք ըսել որ այսօրուան արտադրուած բերքին
կրկնապատիկէն աւելի բերք պիտի ստացուէր։ Անժխտելի
է սակայն որ Ամասիա տարուէ տարի յառաջդիմելու վրայ

է, որուն մէկէ աւելի ապացոյցները պիտի կրնայինք թը-
ւել: Շերամաբուծութիւնը՝ վերջին տարիներուն մէջ մա-
նուանդ՝ առաջ կը տարուի ձեռնհաս շերամաբոյծներու կող-
մէն, աննախընթաց յաջողութեամբ: Գլխաւոր շերամաբոյծ-
ներն են Տիմոթէոս Էֆ. Պալըգճեան, Փենիկեան Էֆ. և Աքիֆ
Էֆէնտի: Այս տարուան խողակի բերքը կը հասնի 200,000
քիլոյի, որուն ամենափոքր մասը հոս կ'սպառի երկու գոր-
ծարաններու մէջ, մնացածն ալ կը ծախուի Մարսիլիոյ
հրապարակին վրայ: Ընդամէնը 17 հնտաբոյծներ կան, որոնք
տարին 23—25,000 տուփ շերամի հունտ կը պատրաստեն.
արդ, գարձեալ ամենաքիչ մասը հոս կ'սպառի, և մնացեալը
կ'արտածուի, մանաւանդ Ռուսիա:

Ամասիոյ բնակչութեան գրեթէ մեծամասնութիւնը կ'ապ-
րի իր պարտէզներուն և այգիներուն շնորհիւ: Գիւղ Է
թիւը այն ընտանիքներուն, որոնք կ'ապրին իրենց թթա-
տաններուն տերեւներուն յառաջ բերած եկամուտովը, ինչ-
պէս նաեւ բազմաթիւ գործաւորուհիներ և գործա-
ւորներ՝ շերամաբուծութեան վերաբերեալ աշխատութիւն-
ներով: Չմոռնանք ըսելու թէ Հանրային Պարտուց Վարչու-
թիւնը իր ձեռք առած միջոցներով մեծապէս նպաստած է
հունտերու հիւանդութենէ զերծ պատրաստուելուն: Կ'արժէ
յիշատակել հոս շնորհաւորութեան արժանի ա՛յն աշխատու-
թիւններն ու տքնութիւնները, զորս կը թափէ անխնայ՝
Հանրային Պարտուց Վարչութեան շերամաբուծական քննիչ
Պօղոս Էֆ. Վարդապետեան, որ իր պարտականութեան գի-
տակից անձ մըն է և շա՛տ ալ ձեռնհաս: Ամասիոյ կլիման
ամէն կերպով նպաստաւոր է մանաւանդ շերամաբուծու-
թեան: Գլխաւոր պակաս մը եթէ կայ, մանարաններու պա-
կտն է այն, և այս իսկ է պատճառը որ խողակին շա՛տ քիչ
մասը միայն հոս կը սպառի երկու մետաքսատուներու
մէջ, որոնք իրենց պէտքերուն բաւելու չափ միայն մետաքս
կը քաշեն խողակներէն: Շնորհքով գրամագլխով մանարա-
նատէր մը անհունապէս պիտի շահէր, եթէ երբեք մանա-
րաններ հաստատէր: Ատով թէ՛ քաղաքիս մէջ պիտի սպա-
ռէր արտածուած խողակը, և թէ՛ գործ հալթալթած պիտի
ըլար բազմաթիւ աշխատաւորներու: Հոս թէ՛ գործաւոր-

ները աժան են և թէ՛ մեքենական ոյժ աժան և դիւրաւ կարելի է ունենալ։ Այժմ Ամստիոյ մէջ երկու պզտիկ մետաքսատուն—մանտրամներ կան, որոնք իրենց պէտքերուն բաւելու չափ մետաքս կը քաշեն։ Ասանցմէ առաջինն է Մինաս Էֆէնտի Իփէքճեանի վարածը, որ 55 թեզկեսն ունի, զորս կը գործեն կիներ։ Այր պաշտօնեաներ ալ կան, 10 հատ, որոնք կը հինեն, մշտուտներու պատրաստութեամբ կ'ըբաղին, որոնցմէ զուրս կան նաեւ 12ի չափ գործաւորներ երկրորդական գործերով պարապող։ Իսկ մի'միայն մանտրանին մէջ կ'աշխատին 13 հոգի։ Այս մետաքսատան մէջ, —որ հազիւ 2½ տարի է գոյութիւն ունի— կը պատրաստուին ծաղիկով ընտիր ճանփեսներ, պարսկական լեշաններ, մէկ լայնքով անկողնի տաւաններ, վեջի բազմազան տեսակները, պարսկական փանփիշներ, թաշկինակներ, լաջակներ, ֆուքա, Հալէպի մէջ պատրաստուածներուն նման և նոյնքան յաջողութեամբ պատրաստուած թէ՛ մետաքսէ և թէ՛ մետաքսի խորշիկներ, մեյսանիկ և ծիւղ ու գծաւոր կեզիներ։ Չմոռնանք ըսելու թէ ուզուած տեսակէ նմուշներ կը դրկէ վարիչը, որ իր գործին տէրն է իսկապէս։ Այս մետաքսատունը բացուած է նախաձեռնութեամբ Իբրանուհան եղբարց և Մինաս Էֆ. Իփէքճեան կը վարէ, մասնաւոր շահաբաժինով։ Այս գործատան մէջ աշխատողներ Յէն մինչեւ 8 զրշ. կը շահին օրը։ Ասկէ զտտ, կոյ նաեւ ուրիշ մը, զոր անձամբ կը վարէ Մարութէ աղա Իփէքճեան, բնիկ Արաբկիբցի, որուն գործատան մէջ կը պատրաստուին գրէթէ վերեւ յիշուած բոլոր տեսակները։ Մարութէ աղան 22 տարիէ ի վեր մետաքսի գործով կ'ըբաղի։ Իր գործատան մէջ, այր թէ կին, 20—30 հոգի կ'աշխատին։ Կիներուն մէջ կան որ 60 փրէն մինչեւ 7 զրշ. կը շահին։

Փափաքելի էր որ գրամագլխի տէր գիտակից անձնաւորութիւններ մէկ քանի մանարաններ հաստատուելու հախաձեռնութիւնն ունենային, որոնք անհունապէս շահուէտ գործի մը ձեռնարկած պիտի ըլլային։

Պէտք է յիշել նոյն տուն թէ շերամի գործը ամէն կերպով յառաջգիւնութեան ճամբու մէջ է, և ամէն տարի ալ աւելի կը շատնան այս գործով զբաղողները։

ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԻՋ

Միլանոյի մէջ հաստատուեցաւ Societ  Anonima Volle Serivia անուանով ընկերութիւն մը, մէկ միլիոն ֆր. գրամագլուխով: Այս ընկերութիւնը բամբակը պիտի մանէ, պիտի ոլորէ, պիտի ներկէ և մէրսըրիզէ պիտի ընէ: Դրամագլուխը պիտի կրնայ մինչեւ 3 միլիոն ֆր.ի բարձրանալ:

Դարձեալ Միլանոյի մէջ հաստատուած է Cotonificio di Inveruno անուանով ընկ. մը, 3 միլիոն ֆր. գրամագլուխով, որ մինչեւ 6 միլիոնի պիտի կրնայ բարձրանալ: Այս ընկերութիւնն ալ պիտի զբաղի բամբակի գործերով:

Cotonificio Valsesia անուանով գործարանը փոխած է իր անունը և Cotonificio Pozzi անունը առած է: Կեդրոնը Թօրինօյէն փոխադրուած է Նօլարա և գրամագլուխը 2 միլիոն ֆր.էն մինչեւ 7 միլիոնի բարձրացած է: Այս ընկ.ը Պօրկօզէօլայի մէջ պիտի շինէ բամբակ, մանած և հիւսուածոնք: Ասկից զատ, Նօլարայի մէջ պիտի հաստատէ նոր մանաբան մը:

Ներածութիւն

ԳԱՂԹԱՅԵՐՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Շախար. — Ժամանեց և ծախուեցաւ 2880 սնտուկ աւստրիական, 2760 սնտուկ ռուսական և մէկ վալօն քառակուսի տեսակ: Աւստրիականին կենդինարը կ'արժէ 90 զրուշ, դրանգիդովը 86 զրշ., ռուսականին կենդինարը 77 և դրանգիդովը 65½ զրշ., քառակուսի տեսակին 50 քիլօնոց սնտուկը 96 զրշ. և 0սմ. 100էն:

Խահուի. — 850 պարկ: Ռիօյին 100 օխան կ'արժէ 520—600 զրշ., դրանգիդովը 475—550 զրշ., վէրրայինը 600—700 և դրանգիդովը 550—650 զրուշ:

Բրինձ. — 1400 պարկ ռանկուն, 985 պարկ եգիպտ. և 350 պարկ ռիզօն: Ռանկունին պարկը կ'արժէ 150, դրանգիդովը 130 զրշ., եգիպտականին խազեվին 86—80 զրշ. և ռիզօնին Ա. տեսակին պարկը 46, դրանգիդովը 44 ֆր. և ձենովայի բրինձը դրանգիդով 38 ֆրանք:

Իւդ. — 400 տակաւ Այվալըքի, Էտրէմիտի և Միտիւ-
լիի ապրանք, առաջինին քիւօն $5-5\frac{1}{4}$, Բ.ինը $4\frac{7}{8}$ և Գ.ինը
 $4\frac{3}{4}$ դրուշ մէճիտիէ 21 դրուշէն:

Օճառ. — 1000 պարկ Միտիւլիի երկու տեսակէն, Ա.
տեսակին քիւօն 110—115 և Բ.ինը 95—100 փարաէն Լ.
Օսմ. 109 դրուշի հաշուով:

Պղպեղ. — 60 պարկ, թխան 7— $8\frac{1}{4}$ էն, Լ. Օսմ. 100
դրուշի հաշուով:

Մեսաղի Հրապարակը

[Լ. Օսմ. 100kմ]

Երկաթ ձող, պելժ.	Կենդինարը	50	դրշ.
» շուետական	»	77	»
» » գամի համար	»	67	»
Բուգրէլ	»	42	»
Երկաթ շրջանակ	»	53	»
Սաճ $\frac{1}{4}$	»	60	»
» $\frac{5}{10}$	»	66	»
» $\frac{11}{13}$	»	72	»
Գամ Փրնո, Ն. $\frac{15}{31}$, 30 քիւօնոց տակաւը		44	»
Պողպատ	50 քիւօնոց սնտուկը	92	»
Անագ	Կենդինարը	1150	»
Թիթեղ	Երկու սնտուկը	194	»
Կապար	թխան	$3\frac{3}{4}$	»
Պղինձ	»	$16\frac{1}{2}$	»
Թի	ծրարը	25	»
Զինկո	թխան	$4\frac{7}{8}$	»

Հանգածուիի Հրապարակը

Քարտիֆ	թօնօն	26.6—27.6
Նիւքասըլ	»	22.6—23
Լիվրբուլ	»	16.6—18
Քօզլու	»	18.6—19
Զամլը	»	20 —20.6
Քիլիմլի	»	16 —16.6
Էրէյլի	»	20
Զօնկուլտաք	»	16.6

Արտածութիւն

Թիֆթիկ. — Ծախուեցաւ	1086 հակ :	Գնողներն են Տեարք
Յօֆս եւ ընկ.	50 հակ էսկիլէհիր	20.35
Կեդրօլ	26 » Եօզլատ	19.10
Գասապեան եղբ.	926 » Սիվրիհիտար ևն.	19.30—21
Ա. Գասապեան	33 » Թօսիտ	19.10
Փափագօղլու Որդիք	49 » Իսկիլիպ	19.20

Գարի. — Ծախուեցաւ 15,000 քիլէ : Մէրսինի տեսակին քիլէն կ'արժէ 17—17½ ղրշ. և Անատօլուի էքսդրային օխան 39 փարա, Տարտանէլինը 40 փարա :

Եգիպտացորեն. — 8000 պարկ : Պանարմայի տեսակը կ'արժէ պոնօ 38—39 փարա օխան :

Կսաւաս. — 500 պարկ : Պանարմայի տեսակին օխան կ'արժէ 66—67 փարա :

Շուշմայ. — 3000 պարկ : Մէրսինի նոր բերքը, արտածութեան համար, կ'արժէ 133—134 փր., Եաֆայինը 132 փր. արտածութեան և 140 փր. Պոլսոյ համար, Ատալիայինը 131 փր. արտածութեան և 140 փր, Պոլսոյ համար :

Լուքիա. — 500 պարկ : Տրապիզոնի տեսակը 100 օխան 125—130 ղրշ., Սեւանիկինը 210 և Պալլէքլինը 160 ղրշ :

Սիսեռ. — 750 պարկ : Սուրիոյ նոր բերքին օխան կ'արժէ 65 փարա, Անատօլլինը 56—57 և Բ.ը 51—52 փարա, Պալլէքէսիլինը 70 և Բ.ը 66—67 փարա :

Միւս վաճառքներուն վրայ գործառնութիւն չէ եղած :
Կ. Պոլիս, 10 Հոկտ.

ԲՈՒՐԴԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ [Տեարք Արեւեան եղբարք Հոկտ. 6ի շրջաբերականէն]. — Եղանակին ապրանքներուն գինն է, շոգենաւ յանձնելի, 7½ ղրշ. : Այս գնով առնողներ կան :

Քիթրէի ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ [Տեարք Ալթուն օղլու և ընկ.եան Հոկտ. 12ի շրջաբերականէն]. — Տեարք Ուխաման և ընկ. գնեցին Բէլէշեան էֆ.է 8 պարկ 16½ էն, 5 պարկ 16 էն, 14 պարկ 15¾ էն, Բէնարլիքճի էֆ.է 3 պարկ 13½ էն, 7 պարկ 16 էն և Սարաֆիտիա էֆ.է 4 պարկ 12¾ ղրշ.էն : Մ. Հօլշ-գայն գնեց Մուրատեան էֆ.է 19 պարկ 22½ էն, 13 պարկ

15 $\frac{1}{4}$ Էն, 4 պարկ 18 Էն Բէլէշեան էֆ. և 30 պարկ 16 $\frac{3}{4}$ Էն, և Սինանեան էֆ. և 22 պարկ 10 Էն և 12 պարկ 17 $\frac{1}{4}$ Էն:

ՕՐՏՈՒԻ ԲԵՐԲԵՐԸ.—Մեր թղթակիցը՝ Արամ Էֆ. Խրիմեան՝ կը գրէ մեզ Հոկոս. 3 թուով.— Մեր հրապարակին վրայ ծախուած ապրանքներու գիները գրէթէ տեւական ընթացք մը ունին: Սիվրի կաղինին կենդինարը կը ծախուի 150 ղրշ.ի, կլոր տեսակինը 135 ղրշ.ի: Ընկոյզի վրայ բաւական դործառնութիւն կ'ըլլայ լիարը 9—10 ղրշ.էն: Լուբլային լիարը 7 $\frac{1}{2}$ ղրշ.է:

ՅԱԶՈՐԴ ԹԻԻԻՆ կը մնայ, նիւթերու առատութեան պատճառաւ, մեր ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԻՆ Արծաթ քառին շարունակութիւնը [սեղական վաճառականութիւն], զոր, մեր խնդրանքին վրայ գրած է արծաթի ծանօթ վաճառական եւ արծաթի պէս մաքրափայլ ոճի սեր հանրածանօթ գրագիտ Տիգրան Էֆ. Ելիենեան:

×

ԲՈՒՏԻ ԼԻՕՆԷԻ Ղալաթիոյ, Բերայի եւ Պոլսոյ գրասենեակները զոց պիտի մնան յառաջիկայ նոյմ. 1ին [Ը. Ն.]:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.— Գաւառներէ առետր. եւ գրենական յանձնարարութիւններ եւ հարցումներ կ'ըլլան, առանց որոշեալ 10 ղրուշի զրոշմանութիւնի: Այդ կարգի նամակներ անպատասխանի կը մնան, իսկ ծախսը զրկուած նամակներուն անմիջապէս կը պատասխանուի: Տեսնել կողքին վրայ՝ Առետր. եւ Գրենական Գրասենեակին ծանուցումը:

ՍՍՍՅԱՄ ԵՆՔ հետեւեալ նոր հրատարակութիւնները. — Համագգային Օրացոյց հանրագիտական, 1908 տարւոյ, Մատթէոսեան տպագրութեամբ: Կը ծախուի ի նպաստ Պրուսայի Պաղտատարեան Որբանոցին: Գին 1 ղրուշ:

Ընդարձակ Օրացոյց, նոյն Որբանոցին ի նպաստ, գին 3 ղրուշ: Կեդրոնատեղի Յ. Մատթէոսեան վաճառատուն, թիւ 27, Ֆինանսըլար Խօզուշու, Կ. Պոլիս:

Ընթացք Թուաքանութեան, նախակրթարաններու Ա. և Բ. տարիներուն համար նոր մէթոտով պատրաստուած դասագիրք մը, զոր հեղինակած է Զարեհ էֆ. Թորոսեան: Գին 4 $\frac{1}{2}$ ղրուշ: Կեդրոնատեղի, Պահճէ Գարու, Բաթիմ փաշախան, Զարեհ էֆ. Թորոսեանի դրատունը:

Մեր Պատասխանները

Գ. Էֆ. Աղեխանդեանց [Պաղտատ]. — Բիւրակնի 23րդ թիւը ղրկուեցաւ:

Մ. Էֆ. Բերեասեան [Էտրնէ]. — Մնակեան էֆ. ի նամակն յանձնուեցաւ:

Արտօնատէր Հ. Ս. Խ. Իւթիւճեան — Տպագր. ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Ի՞նչպէս կը գործածուի

ՀԱՇՎԻԻ ՄԵԿԵՆԱՆ

[Շար.]

Հաշիւի Մեքենային միջոցաւ, բարձունքը կ'ըլլան մեծ
դիւրութեամբ. ահաւասիկ բարձման եղանակը. —

Բարձուի 58.74

34,52

14.22

Այս թուանշաններուն բարձումը քնելու համար, թիւերը
զոյգ զոյգ կ'առնենք, մեքենային ներքին սկաւառակին 74
թիւը կը քաշենք, արտաքին սկաւառակին 52 թիւին
կը բերենք, ու կը նայինք որ մեքենային թիւին մէջ
ինչ թուանշան կը գտնուի: Հոն պիտի տեսնենք 22 թուա-
նշանը որ 74 և 52 թիւերուն տարբերութիւնն է. թիւի մը
վրայ մատիտով կը գրենք զայս, Յետոյ, ներքին սկաւառա-
կին 58 թիւը կը քաշենք արտաքին սկաւառակին 34 թիւին
քով և մեքենային թիւին մէջ կը գտնենք 34 թիւը, զոր
կը նշանակինք առաջին բարձումէն մնացած 22 թուանշա-
նին քովը և կ'ունենանք 24.22 գումարը, որ տարբերու-
թիւնն է 5774 և 34.52 թիւերուն:

(Սը շարունակուի)

ՀԻՆ ՕՐԵՐ

ՊուէՏ Խաչատուր Միսաքեան

Եւ իր ժամանակակից իմացականին վրայ հայեացքներ
ԳՐԵՅ Օ. Գ. ՄԵՄԸՐԵԱՆ

19րդ դարու թուրքահայոց իմացական, բարոյական և
արուեստական փիճակին վրայ ալ վաւերական յիշատակա-
գիրներով դարձարեալ հատոր մըն է՝ 140ի չափ էջերով, որ
անցեալ նշանաւոր տնօրէն վրայ ալ կը խօսի հագեցանքէն,
գլխաւորապէս Պուէտ Խաչատուր Միսաքեանի վրայ, որ այդ
տնօրէն կարկառուններէն էր՝ իբրեւ բանաստեղծ-փիլիսոփայ,
25 տարի տնտեսաւ Բարիզի մէջ:

Կր ծախուի Կ. Պոլիսի բոլոր գրադատներուն քով,
գին 7½ դրուշ:

Մեծաքանակ (20 հատէ աւելի) կանխավճար խնդրող-
ներու և գնորդներու համար կ'ըլլայ 25½ գեղշ: Գրել առ-
այս հեղինակին հասցէին, Կ. Պոլիս Չաքմաքճըլար Պ. Պալենց
և Պ. Չարդարեան գրատունները:

Նոր Վաճառատուն

Գ Ա Ռ Ն Ի Կ Ք Է Շ Ի Շ Ե Ա Ն Ի

Հանձնարարություն խան քիւ 2, 4. Պոլիս Սուլթան Համալ
Վաճառատունս մէջ կը գտնուին տաճար տեսակ նորաձեւ
գուլպաներ արանց, կանանց և տղայոց համար, բամբակեղէն
և բրդեղէն, նոյնպէս ֆանէլայ և քաշքորսէ, բնտիր միս-
ներ, մետաքս և բուրդ շարբեր, շալ, քարիչօն, թաշկինակ
զանազան տեսակներով, մետաքսեայ թաշկինակ, ածուր
ձեռնոց ևայլն: Կը վաճառուին մեծաքանակ և փոքրա-
քանակ: Նպատակներս է միշտ աժան և տոկուն ապ-
րանք վաճառել մեր յաճախորդաց:

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

6-6

Կարենոր Ծանուցում

Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ արիւնքեւ ի վեր հաստա-
տուած առաջին եւ միակ հայ առեւտրական ընկեր

Հ. ԱՆԴՐԷԱՍԻԱՆ

միշտ պատրաստ է տեղեկութիւններ տալ բոլոր իրեն դե-
մոյ աչք վաճառականներուն, որոնք կը փափաքին երկրին
ամեն տեսակ բնական եւ արհեստական արտադրութիւնները մե-
ծաքանակ թէ՛ փոքրաքանակ, ու զղակի Գերմանիոյ հրապա-
րակին վրայ վաճառել: Նոյնպէս դիւրութիւններ կ'ընծայէ
ուղղակի Գերմանիայէն որ և է ապրանք բերել տալ
ուղղակիներուն:

Դիմում ընդունելու կը խնդրուի, ըլլալիք առեւտրական
հարցոյ մեքը մանրամասն և որոշ ձեւի մը տակ նամակով
կատարել, ըստ կարելոյն նմոյշներ ուղարկել, գիւրընթեանի
գրել և մանաւանդ ճիշտ հասցէնին հաղորդել:

Թղթակցութիւնք թուրքերէն, հայերէն, ֆրանսերէն
և գերմաներէն:

ՀԱՍՏԻ

H. Antréassian BERLIN
Friedenau

5—

ՏՈՒՆԷՆ ՆԵՐՍ

Հրապարակ ելած
է ԲԱՍՏԻ
այս աշխատանի-
րութիւնը, որ կը
պարունակէ ըն-

տանեկան և ընկերական հարցերու վրայ շահեկան և հետա-
քրքրաշարժ տեսութիւններ, ԲԱՍՏԻՄԻ ծանօթ զտարձակի
ոճով պատմուած: Կը պարունակէ 200 էջեր և դեղեցիկ լու-
սանկար մը: Գինն է 3½ զրշ.: Կեդրոնատեղի ԶԱՐԵՀ Ն.
ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ, Պապը Ալի Զատտէսի, թիւ 38:

10-3

ՍԻՄՈՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԳ

ԳԱՐԱՄԱՅԵԱՆ

ՀԱՐԱՐԱԾՈՅ

ԸՆՏԻՐ ՓՐՈԽԱԾՈՑ

Մասն Ա. Հիմնադրող սիւղ (1907)

Գլխին 5 դանակաւ

Եղիմ, Բ. Մասն Զարդող սիւղ (1906)

Գլխին 2 1/2 դանակաւ

Տպագր. Վ. Միկեաւեան

Այս երկու մասերը՝ իրենց ընտիր հաստատմանով՝ մեր դպրոցականներուն ամենին սիրելի հաստատման եղանակն են իբր 20 տարիներէ ի վեր եւ իրենց այս նոր տպագրութիւններուն մեջ եւս աւելի նպաստակայարմար կերպով նոյնպէս ըլլալով՝ ջերմասիրտ կը յանձնարարուին ամեն դպրոցներուն։

Կեդրոնական եղի Վ. Միկեաւեան, Կ. Վոյ/ս, Հանդերձ Խան, 24

ԳՐԱՏՈՒՆ

Յովհաննէս Գրլընեան

ԳՐԱՎԱՃԱՍ—ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ

Գրլընեան գրատունը իր գրեկական ճոխ մթերքով Մէ-
արիֆէն արտօնուած Օամ. , Հայ. , Փրանս. , Անգլ. , և Գերմ.
դասագրքերու յանձնարարութիւններ կը կատարէ փութով,
խնամով և գիրամատչելի պայմաններով։ Գրատանս սկզբ-
նական է յաճախորդին շահուն մէջ փնտրել իր արդար շա-
հը։ Իր գտած համախուլութեան ապացոյցն է իր յաճախորդ-
ներուն հետցկետէ աճող թիւը։ Փորձ մը միայն կը բաւէ
համոզուելու համար Գրատանս ճշտապահ և ուղղամիտ գոր-
ծառնութեանց մասին։ —

ՀԱՍՑԻ. — Գրատուն Յովհ. Գրլընեան,
Զամաքնըլար, Կ. Պոլիս

ՓԱԼԱԳԱՅԵԱՆ

ԱՂԶԿԱՆՑ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

ԼԵԶՈՒԱԳԻՏՍԿԱՆ ՈՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԵԱՆ

ԳԻՇՆԵՐՈԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ

Կ. Պոլիս Դասը-գիւղ Մեօնիւրսար հաստէսի.

Շրջ Տարեշրջան

Մասնագէտ ուսուցիչներու և ուսուցչուհիներու ձեռամբ, տոհմային ուսումներէ և գիտական անհրաժեշտ ծանօթութիւններէ զատ, հիմնական կերպով կ'աւանդուին Հայերէն, Օսմաներէն, Ֆրանսերէն Անգլիերէն և Գերմաներէն լեզուները՝ հանդերձ խօսեցողութեամբ (քնարիք), ինչպէս նաեւ Դժուգբոլթիւն, Տնարարութիւն, Կար ու Ձեռ, Ասեղնագործութեան զանազան տեսակները (ձեռքով և մեքենայով), ձայնական և գործիական երաժշտութիւն, մասնաւորապէս Դաշնակ և Զութակ, Գիշերօթիկները կը վայելեն կատարեալ սնունդ և բնականական անթերի խնամք առողջապահիկ պայմաններու մէջ։— Բանակցութեան համար գիմը ի վարժարան առ Տեսուչն կամ առ Տեսուչին։ Մանրամասն տեղեկութիւն կարելի է ստանալ նաեւ, Գշ. եշ, Շբ. օրերը ժամը 5էն 9 զիմեղով ի Գրատուն «ԳԱՐՈՒՆ» Մեծ Նոր խան, վերի յարկ, թիւ 55։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ե. ՓԱԼԱԳԱՅԵԱՆ.

15—8

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ազգային, գրական եւ քաղաքական. — Բաժանորդագրութիւն տարեկան Կ. Պոլսոյ համար 80 զրշ., վեցամսեայ 45 զրշ., քաւառներու համար տարեկան 108 զրշ., վեցամսեայ 60 զրշ., օտար երկիրներու համար տարեկան 35 ֆր., վեցամսեայ 20 ֆր.։ Ձեռքէ վաճառում՝ աստի փառա. ԱՐԵՒԵԼՔ հրապարակ կ'ելլէ ամէն օր, կէս օրին, խնամեալ բաժանողակութեամբ, բնախր յօգուածներով. թարմ լուրերով ու նորագոյն տեղեկութիւններով։ ԱՐԵՒԵԼՔ, իր վերակազմուած խմբագրութեամբ եւ իր կարող աշխատակիցներով, առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ տեղական հայ մամուլին մէջ, իր առաւելութիւններէն մէկն է ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՐԼԱՐԻ հանգամանքը։ Որով իր բնթերցողներուն կը ներկայացնէ պարբերաբար, Ծանօթ Դէմքեր եւ երբեմն ալ տեսարաններ։ Ոչ նուազ կը գնահատուին իր մասնագիտական յօգուածները, եկեղեցական, կրօնական, տնտեսական-սեղանաւորական, երկրագործական, եւայլն, բաց ի գրական, բանասիրական գլբուածքներէ, օրուան տեսութիւններէ, և լն.։ ԱՐԵՒԵԼՔԻ վերաբերեալ ամէն գրութիւն ու բաժանորդագին պէտք է ուղղել Տէր և Տնօրէն Գարեգին Էֆ. Պոյաճեանի հասցէին, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ Ճատտէօի, ուր հաստատուած են թերթին Տպարանն և Խմբագրատունը։

ԲԻԲԻՐԱԿՆ

«بوراكن»

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Մէհմէտ Փաշա Խան, Թիւ 12

ارمنیجه غزنه

درمعات محمدپاشا خان نومرو ۱۲

PURAGN

Revue Arménienne

Siamboul, Mehmed Pacha Han, N. 12

Appréciée par la Chambre
de Commerce de Consople

عثمانی تجارت اولی طرفند
نقدیر اولنشد

ՕՍՄ. ԱՌԵԻՏ. ՍԵՆԵԱԿԷՆ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

Բ. ՇՐՋԱՆ

Թիւ 43

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ, ՆՈՒԷՐՆԵՐ

52	Թիւի բժնորդ. Պոլիս եւ Գալատ	60	դր.
13	Արտասահման	13	ֆր.
52	Թիւի բաժնեկիր եւ 2 դր2. ծախ-		
	քը վճարողը կ'ստանան 2 էրէքէի գործարա-		
	նէն զոյգ մը ընտիր բուրդէ զուլպայ եւ մե-		
	տաքսէ ծաշկինակ մը		
1	բժնորդ. գտնողին էքո տը Բաճի մը	10	դր2.
15	Նրկու	15	Նրկու
30	Մէճէլէ	30	Մէճէլէ

20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՅՊԱԳՐ. ԶԱՐԵՀ. Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵՆԱԿԱՆ

ՊԵՐԱՍԵՆԵՍԱԿ

ՊՈԼԻՍ, ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇՏԱ ԽԱՆ, Ն. 12

— 330 —

1. — Դաւառացի վաճառականներուն կը հայթայթէ խուրսավարի, գաղթարեւրքի, երկրագործական և տարազագործական մեքենաներու, աղօրինելու ամէն տեսակները:

2. — Կը հայթայթէ ամէն տեղեկութիւն Պոլսոյ հրապարակին վրայ ծախուած ապրանքներու գիններուն և տեսակներուն վերաբերեալ:

3. — Կ'ստանձնէ վաճառումը տեղական բերքերու, որոնց համար ավանսներ կը հայթայթէ:

4. — Դատական խնդիրներու այլ և այլ ճիւղերուն համար կը ներկայացնէ Պոլսոյ մէջ գտնուող ձեռնհաս փաստաբաններ և կ'ստանձնէ առեւտրական դատերու հետապնդումներ:

5. — Եթէ զրկուած ապրանքներու մասին անհամաձայնութիւն ծագի, կը հայթայթէ իրաւարարներ (expert):

6. — Օսմանեան պարգեւաւոր և առանց պարգևի արժեթուղթերու թիւերը կ'ստուգէ, կտրօնները կը գանձէ, և այդ արժեթուղթերէն գնումներ կ'ընէ:

7. — Օսմ. Ապահովագրական ընկերութեան պայմաններու մասին տեղեկութիւններ կը հաղորդէ:

8. — Պարկեշտ և գործունեայ անձերու համար հաշուակալի, գրագրի, վաճառորդի պաշտօններ կը հայթայթէ Պոլսոյ վաճառատանց մէջ:

9. — Կը գործադրէ դպրոցական դասագրքերու և մանկապարտէզի առարկաներու յանձնարարութիւն:

10. — Կը հրատարակէ դպրոցական դասագրքեր:

11. — Կը մատակարարէ դպրոցներու և վաճառատուններու համար տետրակ, պահարան, նամակազուլա ևն.

12. — Կ'ընդունի Պոլսոյ ամէն լեզուէ օրաթերթերու և հանդէսներու բաժանորդագրութիւն և ծանուցում:

×

Յանձնարարութեանց փոխարէնը պէտք է կԱՆՈՒԿ շրկել, իսկ առեւտրական գործոց վերաբերեալ տեղեկութիւններու պատասխանն ստանալու համար պէտք է շրկել 10 շրուշի փուլ ծախուց համար:

ՀԱՍՍԷ

درسماعادته محمدباشا خاندنه نومرو ۱۲

Ա. ՄՈՒՊԱՀԵԱՃԱՆԻ Ս. Ս. ԶԷՕՄԼԷԲԵՆՍԸ

Աւետարան և Գրեական Գրաւէնէսի

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇՏԱ ԽԱՆ Ն. 12

THE SINGER

MANUFACTURING Cie.

Ս Ի Ն Կ Ե Ր

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

400 է աւելի Պատույ վկայական
Շֆադրամ

Սինկերի կարի մեքենաները, իրենց տոկոսնութեանը համար
աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են :

ԲՈԼՈՐ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ { Սինկերի մեքենայ միայն կը գործածեն
ԲՈԼՈՐ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐԸ {
ԲՈԼՈՐ ԿՈՇԿԱԿԱՐՆԵՐԸ {

—•••••—

Մասնանիւղեր բովանդակ թուրփոյ մէջ
Սինկերի մեքենաները կը ծախուին. —

Բ Ե Ր Ա. { Շիտակ ճամբայ, Կալաթաւքայի դիմաց
ՊօնՄարշէի դիմաց, 343 կրկ.

ՂԱԼԱԹԻԱ. { Սինկեր խան, Թիւնէլին ետեւ
Թրամուէյի կայարանին դիմաց

Պ Ո Լ Ի Ս { Սուլթան Համամ, Թիւ 2
Սուլթան Պայազխոտ, Թրամուէյի կայարանին
դիմաց, Թիւ 13

ՄԷԼԻՏԱՐ, 2արշը Պօյու, Թիւ 120

Սինկերի կեդրոնատեղին կը գտնուի Բերա, Շիտակ ճամբայ
Թիւ 343 կրկին, Տիւզ օղլու Սարգիս պէյի տունը :

50—13

THE SINGER

THE SINGER

ԵԹԷ ՊԵՏՔ ՈՒՆԻՔ

Քաուչուէ կնիքներու, չիք այցաքարթերու
կամ ո'ւ է տպագրական յանձնարարութեան,
ինչպէս նամակագլուխ, պահարան, հաշուե-
ցուցակ, մուրհակ են. են. —

Դիմեցէք Ստեփան Տէվլէթեան Տունը

Պոլիս Էսկի-Ձապքիէ Պաղսաւ Օթլիքի սակը թիւ 55

100 այցաքարթ

8 շրուշ

1 լեզուէ քաուչուէ կնիք

8 >

2 կամ 3 լեզուէ քաուչուէ կնիք

10 >

4—4

ՎԻՃԱՅԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ—ԳՈՐԳԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

(Շար.)

Եթէ ներկերը ստորնացան, նախ՝ ինչպէս կարելի է ստորին նախանիւթը լաւ ներկել: Երկրորդ՝ այդ ներկանիւթերը դործածողները և տուր պատուական բուսաները մէջտեղէն վերցընողները իզմիրի վաճառատուններն են: Ասոնց մէջ ինչ կը գտնուի որ պատասխանատու ընէ գորգագործ դասակարգը, որ ընդհակառակն ոգի ի բռին կ'աշխատի լաւ գորգեր շինելու, զի անով կը ճարէ իր համեստ օրապահիկը և բնական է որ զայն տեւական ընչլու համար ուրիշ ո' և է մէկէ մը աւելի նախանձախնդիր ըլլայ: Կէօրէվանը և Մուշգապատը քիչ մը հեռու պէտք է ըլլան բաղդատութեան դրուելէ Կէօրտէսի և Տէմիրճիի հետ: Թէեւ Մուշգապատը յարափոփոխ է, սակայն կրնանք ըսել որ Ուշագէ քիրմանէն աւելի նուրբ և Կէօրէվանն ալ էքսթրա Սպարթայի հաւասարող գորգեր են սրբալի տեսակէտով: Պէտք չէ կարծել որ Ամերիկեան հրապարակը բոլորովին դադարած է Կէօրտէս և Տէմիրճի գնելէ Կան «Maison de détail»ներ, որոնք փոքր քանակութեամբ կը գնեն պարսկական ֆէրահանին պէս: Կը կրկնենք որ Կէօրտէսի և Տէմիրճիի նման ածան ապրանքներուն ամերիկեան հրապարակէն զրկուիլը մաքսային սակացոյցին պատճառաւ է: Հետեւեալ ցուցակը աւելի համոզիչ պէտք է ըլլայ.

կանգ.	nsf	գին	40 %	10 %	մասն	%
				sojwn	դրու	c
Կէօրտէս 1	= 2.21	28	11.20	5	= 16.20	58
Տէմիրճի 1	= 2.21	32	12.80	5	= 17.80	55
Սպարթա 1	= 2.21	60	24	5	= 24	48
Սվազ 1	= 2.21	120	48	5	= 53	44

[Կը շարունակուի]

Գ. ԱՆԼԵՊԵԱՆ
[Գորգագործ]